

การจัดการความรู้

ชื่อผลงาน : การป้องกันการบ่อนทำลายป่าไม้ในเขตรับผิดชอบของ กปช.จต.

เจ้าของผลงาน/สังกัด : ศปศ.๖๑

ประเภทของผลงาน : องค์ความรู้สำหรับใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

เหตุผล/ความจำเป็น/ความเป็นมา

ศปศ.๖๑ ได้รับมอบภารกิจปฏิบัติงานด้านการข่าว การปฏิบัติการจิตวิทยา และประชาสัมพันธ์ในพื้นที่จังหวัดจันทบุรีและจังหวัดตราด สนับสนุนเจ้าหน้าที่ฝ่ายบ้านเมืองในการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายต่อความมั่นคง ปฏิบัติงานด้านการรักษาความมั่นคงภายในพื้นที่รับผิดชอบด้วยการปฏิบัติงานขจัดเงื่อนไขที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงภายใน งานพัฒนาการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และการสนับสนุนงานพัฒนาเพื่อความมั่นคง จากภารกิจดังกล่าว ศปศ.๖๑ ได้ลาดตระเวนตรวจพบพื้นที่ป่าไม้ที่ถูกประชาชนแผ้วถางบุกรุกทำลาย เพื่อประสงค์จะยึดครองที่ดินเป็นจำนวนหลายพื้นที่ ได้แจ้งข่าวสารให้หน่วยที่เกี่ยวข้องทราบและเข้าร่วมตรวจยึดพื้นที่ ดำเนินการจับกุมผู้กระทำผิด แต่ไม่สามารถปราบปราม จับกุมผู้กระทำผิดให้หมดสิ้นไปได้เนื่องจาก พื้นที่ป่าไม่มีกว้างขวาง เจ้าหน้าที่มีจำนวนน้อย ความต้องการของประชาชนที่จะครอบครองพื้นที่มีจำนวนมาก ประกอบกับมีปัจจัยอื่นๆที่เกื้อหนุนต่อผู้กระทำผิด โดยเฉพาะการเข้าสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน AEC (Asean Economic Community)

ศปศ.๖๑ มีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนเจ้าหน้าที่เป็นประจำทุกปี เจ้าหน้าที่บางคนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการบุกรุกทำลายป่าไม้ กำลังพลบางนายมีความรู้เกี่ยวกับ พ.ร.บ.ป่าไม้น้อย จึงได้จัดทำองค์ความรู้ขึ้นมาเพื่อพัฒนางาน พัฒนาคน พัฒนาหน่วย ให้เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้เท่าทันผู้กระทำผิดเกี่ยวกับ พ.ร.บ.ป่าไม้ ถ้าเจ้าหน้าที่รู้เท่าทันก็จะสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น

ลักษณะของผลงาน

เพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่มาปฏิบัติหน้าที่ ศปศ.๖๑ ให้อำนาจเท่าทันผู้ที่กระทำผิดเกี่ยวกับ พ.ร.บ.ป่าไม้ ซึ่งถ้ารู้เท่าทันก็จะสามารถหาข่าว และสนับสนุนเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องป่าไม้ได้เป็นอย่างดี และเพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของกำลังพลภายในหน่วย

กระบวนการได้มาซึ่งองค์ความรู้

ข้อมูลที่ได้รวบรวมมาจากประสบการณ์การปฏิบัติงานจริงของเจ้าหน้าที่แต่ละคนที่ได้พบเห็น ได้ทำงานจริงในพื้นที่ปฏิบัติงาน และประชุมแลกเปลี่ยนความรู้ของแต่ละคน

เคล็ดลับ/เทคนิค

เป็นการรวบรวมองค์ความรู้จากผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ปฏิบัติงานจริงมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กรรมวิธีการบุกรุกทำลายป่าไม้ ซึ่งรวบรวมได้ดังนี้

๑. ความหมายของเอกสารเกี่ยวกับที่ดินที่ควรทราบ

๑.๑ ภ.บ.ท.5 เป็นแบบแสดงรายการที่ดินที่ผู้มีหน้าที่เสียภาษีบำรุงท้องที่ที่จะต้องไปยื่นแบบดังกล่าวเพื่อชำระภาษีบำรุงท้องที่ประจำปีต่อเจ้าพนักงานประเมิน ณ สำนักงานอันเป็นที่ตั้งขององค์กรปกครองท้องถิ่นที่ดินตั้งอยู่

เช่น สำนักงานเขตในกรุงเทพมหานคร สำนักงานเทศบาล ที่ว่าการอำเภอ ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้งนี้ เป็นไปตามพระราชบัญญัติภาษีบำรุงท้องที่ พ.ศ.2508 ฎ.บ.ท. 5 จึงมิใช่เอกสารสิทธิในที่ดินที่ออกตามประมวลกฎหมายที่ดิน การซื้อขายจึงทำได้เพียงการส่งมอบการครอบครองที่ดินให้แก่กันเท่านั้น ไม่สามารถไปจดทะเบียน สิทธิและนิติกรรม ณ สำนักงานที่ดินท้องที่ได้ บุคคลที่มีชื่อใน ฎ.บ.ท. 5 อาจจะไม่ใช่เจ้าของที่ดิน และที่ดินอาจจะเป็นที่หวงห้ามที่ไม่อยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะออกเอกสารสิทธิตามประมวลกฎหมายที่ดินก็อาจเป็นได้ การซื้อขายที่ดินที่มีเพียง ฎ.บ.ท. 5 จึงเป็นการเสี่ยงภัยของผู้ซื้อเอง หากประสงค์จะซื้อที่ดินที่มีหลักฐาน ฎ.บ.ท. 5 ควรให้ผู้ขายยื่นคำขอออกหนังสือ แสดงสิทธิในที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดินเพื่อพิสูจน์สิทธิก่อนว่าสามารถออกเอกสารสิทธิได้หรือไม่ หากสามารถออกเอกสารสิทธิตามประมวลกฎหมายที่ดินได้และขอออกเอกสารสิทธิ ในที่ดินตามหลักฐาน ฎ.บ.ท. 5 เนื้อที่ที่คำนวณได้จากการรังวัดออกเอกสารสิทธิย่อมไม่ตรงกับเนื้อที่ที่ระบุไว้ในหลักฐาน ฎ.บ.ท. 5 ได้เพราะถือว่าเป็นที่ดินที่ไม่มีหลักฐานสำหรับที่ดิน ไม่เคยมีการรังวัดคำนวณเนื้อที่โดยกรมที่ดินมาก่อนแต่อย่างใด อีกทั้งการรังวัดออกเอกสารสิทธิที่ดินจะใช้วิธีการรังวัดทำแผนที่และคำนวณเนื้อที่โดยใช้หลักวิชาการทางแผนที่ซึ่งจะมี มาตรฐานความละเอียดถูกต้อง การแจ้งเนื้อที่ตามหลักฐาน ฎ.บ.ท.5 จึงเป็นการแจ้งของผู้ทำประโยชน์ในที่ดินโดยประมาณเพื่อชำระภาษีบำรุงท้องที่ประจำปีเท่านั้น

๑.๒ ส.ท.ก. เอกสารแสดงสิทธิทำกิน เป็นเอกสารสิทธิที่ออกโดยกรมป่าไม้ ที่ออกให้เอกชนเพื่ออนุญาตให้อาศัยและเข้าทำประโยชน์เป็นการชั่วคราวในเขตป่าไม้

๑.๓ น.ส.ฉ. หนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง เป็นหนังสือแสดงสิทธิในการขอใช้ประโยชน์หรือร่วมกันใช้ที่ดินในเขตราชพัสดุหรือเขตสาธารณประโยชน์ ออกโดยกรมที่ดิน เป็นเอกสารสิทธิแสดงแนวเขตที่ดินรัฐ โดยอาจจะออกเป็นแปลงใหญ่รวมกันและระบุชื่อหน่วยงานที่ใช้ประโยชน์ไว้ได้

๑.๔ ส.ป.ก.๔-๐๑ หนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เป็นหนังสือแสดงสิทธิในการถือครองที่ดินและเข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมออกโดยสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ซึ่งผู้มีชื่อในเอกสาร ส.ป.ก.๔-๐๑ เป็นผู้มียุทธสิทธิถือครองที่ดินและเข้าทำประโยชน์ในที่ดินของรัฐในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมในแปลงดังกล่าว

๑.๕ ก.ส.น.๕ หนังสือแสดงการเข้าทำประโยชน์ในเขตที่ดินสหกรณ์ เป็นหนังสือแสดงสิทธิในการถือครองที่ดินและเข้าทำประโยชน์ในเขตนิคมสหกรณ์ซึ่งเป็นที่ดินของรัฐ ตาม พ.ร.บ.จัดรูปที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ.๒๕๑๑

๑.๖ น.ค.๓ หนังสือแสดงการเข้าทำประโยชน์ในเขตนิคมสร้างตนเองเป็นหนังสือแสดงสิทธิในการถือครองที่ดินและเข้าทำประโยชน์ในเขตนิคมสร้างตนเองซึ่งเป็นที่ดินของรัฐ ตาม พ.ร.บ.จัดรูปที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ.๒๕๑๑ ออกโดยกรมประชาสัมพันธ์

- หนังสืออนุญาตให้ใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐเป็นการชั่วคราว ตามนโยบายการแก้ไขปัญหาความยากจน เป็นหนังสือแสดงสิทธิการอาศัยและเข้าทำประโยชน์ชั่วคราวในที่สาธารณประโยชน์ อนุญาตให้อาศัยและเข้าทำประโยชน์ได้คราวละ ๕ ปี โดย ศูนย์อำนวยการต่อสู้เพื่อเอาชนะความยากจนส่งเรื่องให้สำนักงานที่ดิน

๑.๗ โฉนด (น.ส.๔, น.ส.๔ ก. ฯลฯ) หมายถึง หนังสือแสดงกรรมสิทธิ์ที่ดิน และ ให้หมายความรวมถึงโฉนดแผนที่ โฉนดตราจอง และตราจองที่ตราว่าได้ทำประโยชน์แล้ว โฉนดที่ดินออกตามประมวลกฎหมายที่ดิน ต้องเป็นท้องที่ที่ได้สร้างระวางแผนที่หรือระวางแผนที่รูปถ่ายทางอากาศแล้วเท่านั้น โฉนดที่ดินแต่ละแปลงสามารถหาตำแหน่ง

ที่ตั้งของที่ดินได้แน่นอน เพราะมีการยึดโยงกับระวางได้ ระวางสร้างจากศูนย์กำเนิดที่ใช้อยู่มี ๒๙ ศูนย์ เช่น กทม.ใช้ศูนย์กำเนิดที่ภูเขาทอง เป็นต้น

๑.๘ ส.ค.๑ คือ ใบแจ้งการครอบครองที่ดินเป็นหลักฐานว่าผู้ครอบครองเป็นผู้แจ้งว่าตนครอบครองที่ดินแปลงใดอยู่ (ปัจจุบันไม่มีการแจ้ง ส.ค.๑ อีกแล้ว) ส.ค.๑ ไม่ใช่หนังสือแสดงสิทธิที่ดิน เพราะไม่ใช่หลักฐานที่ทางราชการออกให้ เพียงแต่เป็นการแจ้งการครอบครองที่ดินของราษฎรเท่านั้น ตามกฎหมายที่ดินที่มี ส.ค.๑ จึงทำการโอนกันได้เพียงแต่แสดงเจตนาสละการครอบครองและไม่ยึดถือ พร้อมส่งมอบให้ผู้รับโอนไปเท่านั้น ก็ถือว่าเป็นการโอนกันโดยชอบแล้ว ผู้มี ส.ค.๑ มีสิทธินำมาออกโฉนดที่ดิน หรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์

๒. เอกสารสิทธิในการครอบครองที่ดิน ประชาชนถือเอกสารสิทธิ โฉนด น.ส.๓ ก., สค.๑ และ ภ.บ.ท.๕ ส่วนพื้นที่ของกองทัพเรือเป็น นสล.

เนื่องจากปศุสัตว์ส่วนใหญ่เป็นสัตว์เศรษฐกิจของเกษตรกร ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่มีรายได้น้อยอยู่แล้ว การที่เกษตรกรต้องนำเงินมาใช้ในการเลี้ยงสัตว์ ทำให้เกษตรกรต้องกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงิน ซึ่งดอกเบี้ยสูงมาก ทำให้เกษตรกรต้องประสบกับหนี้สินจำนวนมาก และก่อให้เกิดความไม่สมดุลในระบบนิเวศน์ ดังนั้น เพื่อเป็นการชะลอการลดลงของทรัพยากรธรรมชาติดังกล่าว กฎหมายจึงกำหนดให้มีการควบคุมการตัดไม้ และคุ้มครองพื้นที่ป่าซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์และมีความหลากหลายทางชีวภาพ ทั้งนี้เพื่อรักษาป่าไม้และคุ้มครองสภาพแวดล้อมให้มีสภาพที่ดี และคงอยู่ถึงรุ่นลูกหลานต่อไป

การคุ้มครองป่าไม้

กฎหมายควบคุมการทำไม้ เนื่องจากไม้เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ และคนนำไม้มาใช้ทั้งการอุปโภคและบริโภค เช่น ทำเป็นเครื่องใช้ในครัวเรือน เครื่องใช้ในการเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม เป็นบ้านที่อยู่อาศัย หรือสำนักงาน เป็นต้น กฎหมายจึงควบคุมการตัดไม้ และขนส่งไม้บางชนิดที่สำคัญๆ ไว้ โดยบัญญัติไว้ในกฎหมายป่าไม้ เช่น

พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. ๒๔๘๔ เป็นต้น สาระสำคัญของการควบคุมการทำไม้ ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. ๒๔๘๔ คือ การห้ามมิให้ผู้ใดตัดไม้ที่กำหนดไว้ว่าเป็นไม้หวงห้าม ทั้งนี้เพราะเป็นไม้ที่มีความสำคัญและกำลังจะหมดไป แต่เพื่อประโยชน์ในทางเศรษฐกิจ สำหรับการนำไม้มาใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ผู้ที่ตัดไม้ที่ถูกควบคุมดังกล่าวจะต้องขออนุญาตจากเจ้าหน้าที่กรมป่าไม้ หรือบางกรณีจะต้องได้รับสัมปทานการทำไม้จากรัฐ ส่วนไม้ที่ไม่ได้

จัดให้เป็นไม้หวงห้าม ราษฎรก็มีสิทธิทำไม้ได้โดยไม่ต้องขออนุญาตจาก เจ้าหน้าที่ของรัฐ

ไม้หวงห้าม ตามกฎหมายป่าไม้ แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ ประเภท ก. ได้แก่ ไม้ซึ่งการทำไม้จะต้องได้รับอนุญาตจาก พนักงานเจ้าหน้าที่ หรือได้รับสัมปทานตามกฎหมาย ประเภท ข. ได้แก่ ไม้หวงห้ามพิเศษ ซึ่งเป็นไม้หายาก หรือไม้ที่รัฐต้องการสงวนรักษาไว้เป็นพิเศษ การทำไม้ในประเภทนี้โดยหลักทำไม้ไม่ได้ เว้นแต่

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จะเป็นผู้อนุญาตเป็นกรณีพิเศษ (พ.ร.บ.ป่าไม้มาตรา ๖) สำหรับไม้สัก และไม้ยาง ซึ่งขึ้นอยู่ในราชอาณาจักร พ.ร.บ.ป่าไม้ มาตรา ๗ กำหนดว่าเป็นไม้หวงห้ามประเภท ก. ไม่ว่า จะอยู่ในเขตป่าไม้ หรือในที่ดินของเอกชน การจะทราบว่าเป็นไม้อะไรเป็นไม้หวงห้ามหรือไม่ หรือเป็นไม้หวงห้าม ในประเภทใด ต้องออกกฎหมายที่เรียกว่า พระราชกฤษฎีกา กำหนดไว้ และประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้ ประชาชนทราบ ส่วนไม้ที่ไม่ได้เป็นไม้หวงห้าม ประชาชนสามารถตัดไม้และแปรรูปไม้ได้ แต่กฎหมายก็ยัง ควบคุมการนำไม้ดังกล่าวเข้าเขตดำนป่าไม้ จะต้องเสียค่าธรรมเนียมตามกฎหมาย เว้นแต่จะเป็นการนำไปใช้ เพื่อการส่วนตัว (มิใช่เพื่อการค้า) ภายในเขตจังหวัดท้องที่นั้น เช่น ไม้ยางพารา ไม้มะม่วง ไม้สน ไม้ทุเรียน ต้น หมาก ต้นมะพร้าว เป็นต้น การทำไม้ ซึ่งเป็นการกระทำต้องห้าม และมีโทษทางอาญาตาม พ.ร.บ. ป่าไม้ มี ลักษณะดังนี้ ตัด ฟัน กาน โคน ลิด เลื่อย ผ่า ถาก ทอน ขุด ชักลากไม้ในป่า หรือนำไม้ออกจากป่า ด้วยประการ ใดๆ และรวมถึงการกระทำความดังกล่าวกับไม้สัก ไม้ยางที่ขึ้นอยู่ในที่ดินที่ไม่ใช่ป่า หรือการนำไม้สักหรือไม้ยางออก จากที่ดินที่ไม้นั้นขึ้นอยู่ด้วย นอกจากการทำไม้แล้วกฎหมายยังห้ามการเจาะ หรือสับ หรือเผา หรือการทำ อันตรายแก่ไม้หวงห้ามอีกด้วย ทั้งนี้ ถ้าไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ต้องมีโทษทางอาญา กฎหมายยังห้ามการ เก็บหาของป่าอีกด้วย

ของป่า หมายถึงบรรดาของที่เกิดขึ้นหรือมีขึ้นในป่าตามธรรมชาติ คือ ก. ไม้ รวมทั้งส่วนต่างๆ ของไม้ ถ่านไม้ น้ำมันไม้ ยางไม้ ตลอดจนสิ่งอื่นๆ ที่เกิดจากไม้ ข. พืชต่างๆ ตลอดจนสิ่งอื่นๆ ที่เกิดจากพืชนั้น ค. รังนก ครั่ง รวงผึ้ง ชีผึ้ง และมูลค้างคาว ง. หินที่ไม่ใช่แร่ ตามกฎหมายว่าด้วยแร่ และหมายความรวมถึงถ่านไม้ที่บุคคลทำ ขึ้นด้วย (พ.ร.บ.ป่าไม้ มาตรา ๔) ของป่าข้างต้น จะต้องห้ามมิให้เก็บตามกฎหมายฉบับนี้ ต้องมี การประกาศว่า เป็นของป่าหวงห้าม ซึ่งจะกระทำโดยพระราชกฤษฎีกาในท้องที่ใดท้องที่หนึ่ง ในกรณีที่เป็นของป่าหวงห้าม การ เก็บหาของป่า จะต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ก่อน ซึ่งการขออนุญาตจะต้องยื่นแบบฟอร์มตามที่กฎหมาย กำหนดต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ในเขตนั้น และเมื่อได้รับอนุญาตก็สามารถเก็บหาของป่าได้ โดยเสีย ค่าธรรมเนียมตามที่กฎหมายบัญญัติ กฎหมายยังห้ามการค้าหรือมีของป่าไว้ในครอบครองเกินกำหนด ซึ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จะเป็นผู้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจาก พนักงานเจ้าหน้าที่ (พ.ร.บ. ป่าไม้ มาตรา ๒๙ ทวิ) ส่วนของป่าที่ไม่ได้หวงห้ามราษฎรสามารถเก็บหาของป่าได้ โดยไม่ต้องขออนุญาตต่อพนักงานเจ้าหน้าที่แต่อย่างใด อย่างไรก็ตาม การกระทำ

บางอย่าง เจ้าหน้าที่หรือราษฎรสามารถกระทำได้เพราะกฎหมายยกเว้นไว้ คือ การกระทำของเจ้าหน้าที่ป่าไม้ เพื่อการบำรุงป่าหรือการค้นคว้า ทดลองทางวิชาการหรือเป็นการที่ราษฎรเก็บหาเศษไม้ ปลายไม้ตายแห้ง ที่ ล้มขอนนอนไพร อันมีลักษณะเป็นไม้พิน และไม้ไขไม้สักหรือไม้หวงห้ามประเภท ข. โดยนำเศษไม้ดังกล่าว ไปใช้ สอยในบ้านของตนหรือประกอบกิจการของตน (พ.ร.บ.ป่าไม้ มาตรา ๑๗) การนำไม้หรือของป่าเคลื่อนที่จากที่ หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง กฎหมายควบคุมการนำเคลื่อนที่ จากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง ทั้งนี้โดยการที่ราษฎรต้องขอ อนุญาตนำไม้หรือของป่าเคลื่อนที่ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ก่อน การนำไม้เคลื่อนที่ที่ต้องขออนุญาต มีดังนี้

ก. นำไม้หรือของป่าที่ได้รับอนุญาตให้ทำหรือเก็บออกจากสถานที่ที่ระบุไว้ในใบอนุญาต ไปถึงสถานที่ที่ระบุไว้ใน ใบอนุญาตแล้ว ข. นำไม้ที่ทำโดยไม่ต้องรับอนุญาต ออกไปจากด่านป่าไม้ด่านแรกแล้ว ค. นำไม้หรือของป่าเข้า มาในประเทศ ไปถึงด่านศุลกากรหรือ ด่านตรวจศุลกากรที่นำเข้ามาแล้ว ง. นำไม้หรือของป่าที่ซื้อมาจากทาง ราชการไปจากที่ไม้หรือของป่านั้นอยู่ (พ.ร.บ.ป่าไม้ มาตรา ๓๘) ผู้นำไม้หรือของป่าเคลื่อนที่ จะต้อง มี ใบเบิกทางของพนักงาน เจ้าหน้าที่กำกับไปด้วย (พ.ร.บ.ป่าไม้ มาตรา ๓๙) การขอใบเบิกทางนำไม้หรือของ ป่าเคลื่อนที่ให้ขอที่ป่าไม้จังหวัด พร้อมด้วยบันทึกแสดงชนิด จำนวน ขนาด ปริมาตร และใบเสร็จที่แสดงว่า ไม้หรือของป่านี้ ได้เสีย ค่าธรรมเนียมเรียบร้อยแล้ว ในการนำไม้หรือของป่าเคลื่อนที่นั้นกฎหมายได้กำหนด ห้ามมิให้เคลื่อนที่ ผ่านด่านป่าไม้ในระหว่างเวลากลางคืน (ตั้งแต่พระอาทิตย์ตก จนถึงพระอาทิตย์ขึ้น) เว้นแต่จะ ได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานเป็นหนังสือ (พ.ร.บ.ป่าไม้ มาตรา ๔๑)

- การบังคับใช้กฎหมายไม่สามารถป้องกันและปราบปรามผู้กระทำผิดได้อย่างจริงจัง เนื่องจากนโยบาย เกี่ยวกับด้านป่าไม้ของรัฐบาลปรับเปลี่ยนบ่อยครั้ง เช่น การผ่อนผันผู้ที่บุกรุกอยู่ยาวนาน การแปลงสินทรัพย์เป็น ทุน การแก้ไขปัญหาคความยากจน หลายกรณีไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างถาวร แต่ทำให้ปัญหาลุกลาม ต่อเนื่อง และราษฎรมีความเชื่อว่าเมื่อครอบครองพื้นที่ที่บุกรุกแล้วทางจรมีสภาพเสื่อมโทรมแล้ว ในที่สุดรัฐก็ให้ สิทธิครอบครองพื้นที่นั้น ทำให้ จนท.ปฏิบัติงานยาก

การแผ้วถางป่า

เพื่อเป็นการสงวนรักษาป่าไม้ไว้อันเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมและแก่ลูกหลาน กฎหมายจึงได้ห้ามผู้ใดเข้า ครอบครองป่าไว้เป็นของตนเองหรือผู้อื่น และห้ามมิให้แผ้วถางหรือทำลายป่า มิฉะนั้นจะมีความผิดทาง อาญา ใดๆก็ดี ทางราชการได้ตระหนักถึงความจำเป็นของราษฎรที่ ยากจนไม่มีที่ดินทำการเกษตร จึงได้จำแนกป่า ไม้ไว้ ถ้าป่าใดเป็นป่าประเภทเกษตรกรรม ราษฎรสามารถเข้าครอบครอง และแผ้วถางเพื่อเพาะปลูกพืชได้ โดยไม่ต้องขออนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ แต่ป่าใดที่ทางราชการมิได้ประกาศเป็นป่าเกษตรกรรม ราษฎร คนใดประสงค์ที่จะครอบครองแผ้วถางป่าจะต้องขออนุญาตต่อเจ้าหน้าที่ป่าไม้ในเขตที่ป่านั้นอยู่ก่อน (พ.ร.บ.ป่า ไม้ มาตรา ๕๔)

๔. สาเหตุของการบุกรุกทำลายป่าไม้

๔.๑ ต้องการใช้พื้นที่

๔.๒ ต้องการทำเป็นไม้แปรรูป

๕. กรรมวิธีการบุกรุกทำลายป่าไม้มีหลายวิธี โดยการใช้เครื่องมือหนัก เลื่อยยนต์ มีด อุปกรณ์พื้นบ้าน เฝาระงานคน เช่น

๕.๑ ใช้รถแบ็คโฮหลายคันระดมกันทำงานทั้งกลางวันกลางคืน ในช่วงที่ จนท.ทหารและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องไม่อยู่ในพื้นที่

๕.๒ ใช้เครื่องมือหนัก เช่น รถแบ็คโฮ รถแทรกเตอร์ เลื่อยยนต์ โดยจะตัดไม้ที่มีขนาดใหญ่นำไปใช้ประโยชน์ ต่อจากนั้นก็ใช้เครื่องมือหนักเข้าถากถางปรับพื้นที่ และปลูกพืชไร่หรือพืชสวนทันที ซึ่งวิธีนี้เป็นวิธีการบุกรุกที่รวดเร็วและเป็นวิธีที่นิยมทำกันในขณะนี้

๕.๓ ใช้เลื่อยยนต์ มักใช้กับพื้นที่ป่าลึก เพราะมีเสียงดัง หากใกล้ชุมชนจะใช้เวลาช่วงเย็นหรือช่วงที่ผู้คนใช้เสียงหรือกำลังดูรายการโทรทัศน์ ใช้เวลาสั้น ๆ รวดเร็ว เป็นการตัดไม้เพื่อใช้ประโยชน์ แต่ไม่ต้องการพื้นที่ เช่น ไม้พยุง หรือไม้ใหญ่อื่น ๆ

๕.๔ ใช้มีด หรือขวาน ในพื้นที่แคบ ตัดไม้ไม่ใหญ่มาก เช่น ไม้ไผ่ หรือการแผ้วถาง หรือเพื่อควั่นไม้ให้ยืนต้นตาย

๕.๕ เผาให้เป็นป่าเสื่อมโทรม

๕.๖ เผาเป็นพื้นที่ การวางเพลิงเผาป่า มักกระทำในพื้นที่ใหม่หรือภูเขาสูง ห่างไกลพื้นที่ทำกิน

๕.๗ เผาต้นไม้ครั้งละต้น โดยการก่อไฟที่โคนต้นไม้ให้ไหม้ช้า ๆ บุกเบิกพื้นที่ไปเรื่อย ๆ และปลุกต้นไม้ที่โตเร็วทดแทน เช่น ตันกล้วย ข้าวโพด อาจอยู่ใกล้ชุมชนเพื่อไม่ให้เกิดเสียงดัง มักเป็นต้นไม้ขนาดใหญ่

กฎหมายหรือไม่ หรืออาจจะบอกแรงงานต่างชาติว่าเป็นพื้นที่ของตนเองที่ได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ของรัฐแล้ว

๕.๙ ใช้วิธีเจาะช่องให้พอที่จะปลุกต้นกล้ายางพาราได้ จะไม่ใช้วิธีแฉ้วถางให้โล่งเตียน

๕.๑๐ พันต้นไม้ให้ตายระยะยาวแล้วเปิดช่องปลุกยางพาราไว้เป็นแถว เมื่อยางพาราโตแล้วก็จะตัดไม้ยืนต้นไปใช้ประโยชน์ต่อไป

๕.๑๑ พื้นที่ปลุกยางพาราที่ต้นยางโตแล้ว จะทำถนนตัดผ่าน หรือบางรายจะแบ่งขายที่ดิน หรือสร้างที่พักและรีสอร์ท โดยไม่ตัดต้นยางพารา

๕.๑๒ ตัดต้นเมรุมาเยนเตยเซบ มาเยนอกเป็นฉากก้าง แล้วทาสีพ่นทบ มาเยนเบนพนท ก้าง

๕.๑๓ มีการบุกรุกโดยอ้างเป็นของข้าราชการชั้นผู้ใหญ่

๕.๑๔ ทำการแฉ้วถางป่าโดยใช้แรงงานคน ใช้อุปกรณ์พื้นบ้าน เช่น มีด ขวาน เลื่อย ทำการตัดต้นไม้ขนาดเล็กเว้นไม้ที่มีขนาดใหญ่ไว้ โดยส่วนมากจะทำการแฉ้วถางจากด้านในออกมาด้านนอก จะเว้นป่าด้านนอกไว้เพื่อบดบังสายตาของเจ้าหน้าที่ เมื่อแฉ้วถางไม้เล็กเรียบร้อยแล้วก็จะทำการปลุกพืชสวนหรือพืชไร่ตามต้องการแทรกไว้ในดงไม้ใหญ่ที่เว้นไว้

๕.๑๕ ทำการเจาะลำต้นไม้ที่มีขนาดใหญ่ฝังแก๊สก่อนรดด้วยน้ำมันดีเซลให้ยืนต้นตาย โดยทำการเจาะลำต้นให้ถึงเนื้อด้านในจำนวนหลาย ๆ รู แล้วอัดแก๊สก่อนเข้าไปตามด้วยการรดน้ำมันดีเซลเข้าไปเพื่อทำปฏิกิริยากับแก๊ส จะทำให้ต้นไม้ยืนต้นตายในระยะเวลาประมาณ ๓ - ๖ เดือน แล้วแต่ขนาดของต้นไม้

๕.๑๖ กลุ่มอาสาสมัครของเทศบาลเมืองอุบลราชธานีทำการแผ้วถางป่า หรือเผา ทำเหเป็นป่าเสื่อมโทรมแล้วปลุกพืช หลังจากนั้น จะแจ้งผู้ใหญ่บ้านเพื่อออกเอกสารสิทธิ์ ภ.บ.ท.๕ หรือ ทำการควั่นโคนไม้ที่มีขนาดใหญ่ และแผ้วถางไม้ที่มีขนาดเล็ก ทำให้เป็นป่าเสื่อมโทรม แล้วเข้าไปทำการจับจองแสดงสิทธิ์ทำกิน แล้วหาวิธีการขอออกเอกสารสิทธิ์จาก เจ้าหน้าที่ของรัฐ (แจ้งออก ภ.บ.ท.๕) ต่อไป

๕.๑๗ การควั่นไม้ส่วนมากไม่ใช่ไม้ทางเศรษฐกิจ เป็นประเภทไม้เนื้ออ่อน เพียงแต่ต้องการให้ยืนต้นตายแล้วจะทำการปลูกยางพาราทดแทน วิธีการโดยการเจาะโพรงไม้แล้วใช้ยาทาอย่างใส่เข้าไปในโพรง

๕.๑๘ ทำการบากลำต้นไม้ใหญ่โดยรอบแล้วทาด้วยสารกำจัดวัชพืช (ยาทาตอยาง) โดยใช้ยา จำนวน ๑๐๐ ซีซี. ผสมกับน้ำมันดีเซล จำนวน ๒ ลิตร ใช้ทาบริเวณแผลที่บากไว้และเหนือแผลขึ้นไปประมาณ ๑๐ - ๒๐ ซม. เมื่อฝนตกจะละลายยาเข้าไปในแผลไม้ที่บากไว้และดูดซึมเข้าไปในเนื้อไม้ทำให้ต้นไม้ยืนต้นตายในระยะเวลาประมาณ ๓ - ๖ เดือน

สำหรับสารกำจัดวัชพืชที่ใช้นี้จะมีสารสำคัญที่ทำให้ต้นไม้ตายคือ สาร 3,5,6 – Trichloro – 2 – pyridyloxy acetic acid เช่น ยาการ์ลอน 4 อี (ยาทาตอยาง) ซึ่งหาซื้อได้ตามร้านเคมีเกษตรในพื้นที่ที่มีการปลูกยางพารา หรือสวนผลไม้อื่น ๆ ที่มีการปลูกเป็นจำนวนมาก

๕.๑๙ วิธีการตัดเมทาทำลายป่าโดยการปลูกพืชทางการเกษตรแทรก เช่น ต้นยางพารา ข้าวเพด ข้าวฟ่าง เป็นการแทรกระหว่างต้นไม้ เมื่อต้นพืชโต จะเริ่มตัดต้นไม้แล้วครอบครองพื้นที่ต่อไป

๕.๒๐ วิธีการตัดไม้ทำลายป่าโดยการปลูกพืชทางการเกษตรเพิ่มขยาย เช่น ต้นกล้วย ส่วนมากเป็นการรุกรานที่ข้าง ๆ ที่มีอยู่เพื่อขยายพื้นที่ แล้วย้ายหลักไหนด

๖. เจาที่นาหรือเจ้าของที่ดินหรือหน่วยงานที่ ครอบครองเป็นผู้ให้การสนับสนุน

๖.๑ แหล่งข่าวให้ข้อมูลถึงพฤติกรรมของ จนท.บางราย จะติดต่อให้ชาวบ้านทำการตัดไม้เป็นยก จากนั้น จนท.จะเข้าไปจับกุมแล้วขนย้ายไม้มาเก็บไว้ เมื่อได้มากพอสมควรก็จะมีการเคลื่อนย้ายไม้ออกนอกพื้นที่โดยไม่มีการควบคุม (ลักษณะการจัดฉาก)

๖.๒ ช่วงที่ไม่มี จนท.ทหารทำการ ลว.พื้นที่ มักจะมีการกระทำผิด

๖.๓ จนท.ตำรวจบางราย รู้เห็นกับการตัดไม้ มีการรับสินบน เช่น การจับกุมแล้วปล่อย การลงบันทึกประจำวันไม่ตรงกับความเป็นจริง เป็นต้น

๖.๔ จนท.ของรัฐรับผลประโยชน์จากนายทุนบุกรุกพื้นที่ป่าไม้

๗. กลุ่มผู้กระทำความผิด

๗.๑ กลุ่มผู้มีอิทธิพล ร่วมมือกับข้าราชการ ใช้ช่องว่างของกฎหมาย จ้างวานผู้อื่นให้กระทำ

๗.๒ ประชาชนที่อาศัยอยู่เดิม กระทำเองเพื่อบุกรุกขยายพื้นที่ทางการเกษตร ตัดไม้แปรรูปเพื่อสร้างที่อยู่อาศัย และแปรรูปขาย หรือเป็นเครื่องมือให้กลุ่มนายทุน

๗.๓ ที่ดินมีราคาแพงเป็นที่สนใจของนายทุน จึงจ้างวานประชาชนที่มีฐานะยากจนรุกแผ้วถางป่า แล้วนายทุนจะเข้าไปขอซื้อเพื่อทำประโยชน์

๘. จากประเด็นปัญหาเรื่องการตัดไม้ทำลายป่า ต้นตอของปัญหาเกิดจาก

๘.๑ ความยากจน และขาดความรู้ของคนในพื้นที่

๘.๒ จนท.ของรัฐทำงานโดยไม่สุจริต

๘.๓ บุคคลที่เป็นนายทุนเข้ามาแสวงหาผลประโยชน์

๙. จะทำอย่างไรในการแก้ปัญหาเหล่านี้

๙.๑ ส่งเสริมให้ประชากรมีรายได้ เช่น การทำเศรษฐกิจพอเพียง

๙.๒ แจ้งเบาะแส จนท.ที่กระทำผิดโดยมิชอบ

๙.๓ การป้องกันการบุกรุกพื้นที่ป่า โดยการติดป้ายแสดงสิทธิ์ของทางราชการ และการเพิ่มความถี่ในการออกลาดตระเวนพื้นที่ป่า

๙.๔ จัด จนท.หรือองค์กรที่ไม่ได้มีส่วนได้ส่วนเสียกับผลประโยชน์ภายในพื้นที่เข้าควบคุมพื้นที่ที่มีปัญหา

๑๐. แนวทางในการดำเนินการต่อกลุ่มผู้บุกรุกตัดไม้ทำลายป่าในพื้นที่ จ.จันทบุรี (ตามบันทึก กลุ่มงานปฏิบัติการด้านความมั่นคง กอ.รมน.จังหวัด จ.บ. ที่ นร ๕๑๑๖.๓/๐๓ ลง ๕ เม.ย.๕๖ เรื่อง การจัดทำโซนนิ่งไม้พะยูนในพื้นที่และกำหนดมาตรการป้องกันเพิ่มเติมรวมทั้งวิเคราะห์หาแนวทางในการดำเนินการต่อกลุ่มผู้บุกรุกตัดไม้ทำลายป่าในพื้นที่ จ.จันทบุรี)

๑๐.๑ ปัญหาการบุกรุกตัดไม้ทำลายป่ามีแนวโน้มสูงขึ้น สาเหตุหลักเนื่องจากการขาดการบูรณาการและการประสานการปฏิบัติงานที่ดีได้แก่หน่วยที่เข้าไปปฏิบัติงานในพื้นที่ไม่มีข้อมูลพื้นที่รับผิดชอบของหน่วยในสังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปัญหาการดำเนินการจับกุมผู้กระทำความผิดตาม พ.ร.บ.ป่าไม้มีความล่าช้า เนื่องจากการดำเนินการต่อผู้กระทำความผิดฯ มิได้กำหนดว่าหน่วยใดควรเป็นหลักในการร้องทุกข์กล่าวโทษและปัญหา

- ๑๔ -

การติดตามความคืบหน้าของคดีและปัญหาการพิสูจน์ทราบพื้นที่ที่ถูกบุกรุกว่าเป็นพื้นที่บุกรุกเก่าหรือถูกบุกรุกใหม่ ดังนั้น เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่ประชุมมีมติเห็นควรให้ สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดำเนินการดังนี้

๑๐.๑.๑ จัดทำและแจกจ่ายแผ่นบริวารประกอบแผนที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาอ่างฤๅไน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาสอยดาว เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าคลองเครือหวายเฉลิมพระเกียรติ อุทยานแห่งชาติเขาสิบห้าชั้น อุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ อุทยานแห่งชาติน้ำตกพลิ้ว เขตป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๗ และป่าตาม พ.ร.บ.ป่าไม้ พ.ศ.๒๕๔๔

๑๐.๑.๒ การดำเนินการต่อผู้กระทำความผิดกฎหมาย ตาม พ.ร.บ.ป่าไม้ ในกรณีที่มีผู้กระทำความผิดฯ ให้เจ้าพนักงานป่าไม้เป็นผู้ร้องทุกข์กล่าวโทษพร้อมกับควบคุมตัวผู้กระทำความผิดฯ และตรวจยึดของกลางส่งพนักงานสอบสวน

และในกรณีไม่พบผู้กระทำความผิดให้เจ้าพนักงานป่าไม้ตรวจยึดไม้และของกลางอื่นๆ สืบสวนหาตัวผู้กระทำความผิด
แจ้งความดำเนินคดีต่อไป

๑๐.๑.๓ ลงพิกัตตำบลที่ ที่ถูกตัดไม้ทำลายป่าที่เกิดขึ้นก่อนหน้านี้อันและที่เกิดขึ้นใหม่ ลงในแผ่น
บริเวณประกอบแผนที่พร้อมกับรวบรวมและรายงานสถานการณ์การตัดไม้ทำลายป่าในพื้นที่ของหน่วยเป็นประจำทุก
เดือน ให้ กอ.รมน.จังหวัด จ.บ.ทราบ เพื่อแจ้งให้หน่วยเกี่ยวข้อง (กอ.รมน.ภาค ๑ กปช.จต. แล กก.ตชด.ที่ ๑๑) ทราบ ซึ่ง
จะเป็นประโยชน์ในการร่วมกันพิทักษ์ป่าต่อไป

๑๐.๑.๔ ให้เจ้าพนักงานป่าไม้และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับคดีร่วมกันติดตามการดำเนินคดีจนคดีถึง
ที่สุด

๑๐.๒ ปัญหาที่สำคัญสมควรได้รับการแก้ไขเร่งด่วนอีกประการหนึ่ง คือ การขาดแคลนเจ้าหน้าที่ในการ
ปฏิบัติงานของหน่วยในสังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมใน จ.จันทบุรี ซึ่งที่ประชุมได้เห็นพ้องร่วมกัน
ว่าเห็นควรให้ กปช.จต.และ กก.ตชด.ที่ ๑๑ พิจารณาแบ่งมอบภารกิจการปฏิบัติงานการป้องกันและปราบปรามการ
กระทำความผิดตาม พ.ร.บ.ป่าไม้ต่างร่วมกับหน่วยงานของสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตำรวจและฝ่าย
ปกครองในพื้นที่ ทั้งนี้ รอง ผอ.รมน.จังหวัด จ.บ.(ท) ได้นำเสนอข้อมูลเขต/พื้นที่ป่าไม้ประกอบการพิจารณาในการมอบ
ภารกิจการป้องกันและปราบปรามฯ ให้กับหน่วยในสังกัดให้ ผบ.กปช.จต. ทราบในการประชุม นขต.กปช.จต.เมื่อวันที่ ๕
มี.ค.๕๖ ณ ห้องประชุม บก.กปช.จต.

๑๐.๓ ปัญหาที่ควรดำเนินการแก้ไขในระยะยาวได้แก่ การบุกรุกและตัดไม้ทำลายป่าในพื้นที่ป่าสมบูรณ์ ใน
ท้องที่อำเภอต่างๆ ครอบคลุม เห็นควรให้ศูนย์อำนวยการส่งเสริมฟื้นฟูการปลูกป่าและป้องกันปราบปรามการบุกรุก
ทำลายทรัพยากรป่าไม้ (ศอส.ปท.จ.จันทบุรี) พิจารณาให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและฝ่ายปกครองท้องที่สำรวจพื้นที่
ป่าที่ควรอนุรักษ์ไว้ตาม พ.ร.บ.ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๗ พ.ร.บ.ป่าไม้ พ.ศ.๒๕๔๔ และในเขต ส.ป.ก.๔-๐๑ รวมถึง
กำหนดมาตรการป้องกันราษฎรบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ป่าดังกล่าว

๑๑. สารสำคัญเกี่ยวกับ พ.ร.บ.เลื่อยโซ่ยนต์

๑๑.๑ สารสำคัญ พ.ร.บ.เลื่อยโซ่ยนต์ พ.ศ.๒๕๔๕

๑๑.๑.๑ ผู้มีเลื่อยยนต์ต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ และระบุพื้นที่อนุญาตให้มี
หรือใช้เลื่อยโซ่ยนต์ไว้ด้วย ถ้าเปลี่ยนแปลงพื้นที่ไปยังจังหวัดอื่นต้องยื่นคำขอต่อนายทะเบียนฯ และต้องสำเนา
ภาพถ่ายใบอนุญาตสำหรับเลื่อยโซ่ยนต์เครื่องนั้นเพื่อแสดงต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ทันที

๑๑.๑.๒ เจ้าของเลื่อยโซ่ยนต์เสียชีวิต ให้ทายาทแจ้งการเสียชีวิตต่อนายทะเบียนฯ และยื่นคำ
ร้องให้ นายทะเบียนออกใบอนุญาตให้ใหม่

๑๑.๑.๓ ถ้ามีการนำเลื่อยโซยนต์ที่ได้รับอนุญาต ไปใช้กระทำความผิดกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ได้รับอนุญาตให้มีเลื่อยโซยนต์ มีส่วนร่วมในการกระทำความผิด

๑๑.๒ ประกาศกรมป่าไม้ เรื่อง ให้ผู้มีเลื่อยโซยนต์ไว้ในครอบครองไปขอรับใบอนุญาตตามกฎหมายกระทรวงที่ออกตามความในพระราชบัญญัติเลื่อยโซยนต์ พ.ศ.๒๕๕๕ ลง ๑๘ ม.ค.๕๖

๑๑.๒.๑ ผู้ใด (บุคคล นิติบุคคล ส่วนราชการ) มีเลื่อยโซยนต์ทุกประเภท เฉพาะที่มีเครื่องจักรกลต้นกำลังตั้งแต่ ๑ - ๒ แรงม้า และหรือมีแผ่นบังคับโซ่ขนาดความยาว ๑๒ นิ้ว ไว้ในครอบครองหรือเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ ก่อนวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๕๕ ให้ไปขอรับใบอนุญาตตามข้อ ๓ แห่งกฎกระทรวงกำหนดลักษณะเลื่อยโซยนต์และส่วนประกอบของเลื่อยโซยนต์ พ.ศ.๒๕๕๕

๑๑.๓ กฎกระทรวง กำหนดลักษณะเลื่อยโซยนต์และส่วนประกอบของเลื่อยโซยนต์ พ.ศ.๒๕๕๕

๑๑.๓.๑ ให้ยกเลิกกฎกระทรวงกำหนดลักษณะเลื่อยโซยนต์และส่วนประกอบของเลื่อยโซยนต์ พ.ศ.๒๕๕๑

๑๑.๓.๒ เลื่อยโซยนต์ หมายความว่า เครื่องมือสำหรับใช้ตัดไม้หรือแปรรูปไม้ที่มีฟันเลื่อยติดกับโซ่ซึ่งขับเคลื่อนด้วยกำลังเครื่องจักรกลที่ผลิตและประกอบสำเร็จรูปเพื่อการใช้งานที่มีต้นกำลังตั้งแต่หนึ่งแรงม้า โดยมีแผ่นบังคับโซ่ที่มีขนาดความยาวตั้งแต่สิบสองนิ้ว

๑๑.๓.๓ ผู้ใดมี ผลิต หรือนำเข้าเลื่อยโซยนต์ตามข้อ ๒ อยู่แล้วในวันที่กฎกระทรวงนี้ใช้บังคับ ให้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตตามกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขออนุญาตและการออกใบอนุญาตให้มี ผลิต หรือนำเข้าเลื่อยโซยนต์ และการเปลี่ยนแปลงเลื่อยโซยนต์ให้มีกำลังจักรกลเพิ่มขึ้น รวมทั้งคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ขอรับใบอนุญาต พ.ศ.๒๕๕๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่กฎกระทรวงนี้ใช้บังคับ

๑๑.๔ กฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขออนุญาตและการออกใบอนุญาตให้มี ผลิต หรือนำเข้าเลื่อยโซยนต์ และการเปลี่ยนแปลงเลื่อยโซยนต์ให้มีกำลังเครื่องจักรกลเพิ่มขึ้น รวมทั้งคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ขอรับใบอนุญาต (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๕๕

๑๑.๔.๑ ในกรณีและผู้ขอรับใบอนุญาตให้มีเลื่อยโซยนต์มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามข้อ ๒ ให้นำทะเบียนเลื่อยโซยนต์ดำเนินการออกใบรับรองให้มีเลื่อยโซยนต์ให้แก่ผู้ขอรับใบอนุญาต

การขอรับใบอนุญาตให้มีเลื่อยโซยนต์ ดังต่อไปนี้ ไม่ต้องออกใบรับรองตามวรรคหนึ่ง

(๑) การขอรับใบอนุญาตให้มีเลื่อยโซยนต์ สำหรับเลื่อยโซยนต์ที่มีอยู่แล้วก่อนกฎกระทรวงนี้ใช้บังคับ
(๒) การได้เลื่อยโซยนต์มาจากการขายทอดตลาด หรือจากศาลสั่งริบ หรือที่ตกเป็นของแผ่นดิน

(๓) การรับโอนมรดกซึ่งเลื่อยโซยนต์

๑๑.๔.๒ ใบอนุญาตให้มี ผลิต หรือนำเข้าเลื่อยโซยนต์ และเครื่องหมายเลื่อยโซยนต์ที่ได้ออกให้ก่อนวันที่กฎกระทรวงนี้ใช้บังคับ ให้คงใช้ได้ต่อไปตามเงื่อนไขและระยะเวลาที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต

๑๑.๔.๓ ให้ผู้ได้รับใบอนุญาตให้มีเลื่อยโซยนต์หรือใบอนุญาตให้นำเข้าเลื่อยโซยนต์ก่อนวันที่กฎกระทรวงนี้ใช้บังคับ นำเลื่อยโซยนต์ที่มีอยู่ในความครอบครองของตนมาแจ้งต่อนายทะเบียนเลื่อยโซยนต์เพื่อทำให้ปรากฏซึ่งหมายเลขบนเลื่อยโซยนต์ตามแบบที่อธิบดีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่กฎกระทรวงนี้ใช้บังคับ

มติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับป่าชายเลน

๑. เขตอนุรักษ์ หมายถึง พื้นที่ป่าชายเลนที่หวงห้ามไม่ให้มีการเปลี่ยนแปลงใดๆ นอกจากจะเปลี่ยนให้ เป็นไปตามธรรมชาติ เพื่อรักษาไว้ซึ่งสภาพแวดล้อม และระบบนิเวศ ได้แก่ พื้นที่แหล่งรักษาพันธุ์พืชและสัตว์น้ำ ที่มีค่าทางเศรษฐกิจ พื้นที่แหล่งเพาะพันธุ์และสัตว์น้ำ พื้นที่ป้องกันการพังทลายของดิน พื้นที่ที่มีความสำคัญทาง ประวัติศาสตร์ แนวป้องกันลม สถานีศึกษาวิจัย พื้นที่ที่อยู่ห่างไม่น้อยกว่า ๒๐ เมตร จากริมแม่น้ำลำคลอง ธรรมชาติ และไม่น้อยกว่า ๗๕ เมตร จากชายฝั่งทะเล

- ในเขตอนุรักษ์ ห้ามมิให้อนุญาตการใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าชายเลนในทุกกรณี

๒. เขตเศรษฐกิจจำเพาะ

๒.๑ เขตเศรษฐกิจ ก. หมายถึง พื้นที่ป่าชายเลนที่ยอมให้มีการใช้ประโยชน์เฉพาะในกิจการด้านป่า ไม้

๒.๒ เขตเศรษฐกิจ ข. หมายถึง พื้นที่ป่าชายเลนที่ยอมให้มีการใช้ประโยชน์ที่ดินและการพัฒนาด้าน อื่นๆ ได้แก่ พื้นที่เกษตรกรรมเพื่อการถนอม การเลี้ยงสัตว์ การประมง นาเกลือ อุตสาหกรรมเหมืองแร่ พื้นที่ ที่เป็นแหล่งชุมชน แหล่งการค้า ท่าเทียบเรือ และอื่นๆ

๓. มติคณะรัฐมนตรีเมื่อ ๑๕ ธ.ค.๒๕๓๐ ผ่อนผันให้เข้าทำประโยชน์ในพื้นที่เศรษฐกิจ ก. - ข. โดยมี เงื่อนไข หากพระราชกฤษฎีกาไม่ยอมทำการขออนุญาตใช้ที่ดินตามมติฯ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยอ้างกรรมสิทธิ์ ในที่ดิน หากเห็นว่ากรรมสิทธิ์นั้นไม่ชอบด้วยกฎหมาย ให้ส่งเรื่องให้ ผวจ. นั้นๆ พิจารณาดำเนินการตามอำนาจ หน้าที่

๔. อนุญาตให้ราษฎรเข้าไปอยู่อาศัยในเขตป่าชายเลนโดยมิได้มีเอกสารก่อนมติคณะรัฐมนตรี เมื่อ ๒๓ ก.ค.๓๔ ยังคงอาศัยอยู่ต่อไปได้ แต่ไม่อนุญาตให้ทำกิน ทั้งนี้ต้องขออนุญาตจากกรมป่าไม้ทุกปี และห้ามมิให้ออก เอกสารสิทธิ์ใดๆ ทั้งสิ้น

๕. ให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จนท.ที่ได้รับการแต่งตั้งตามกฎหมายร่วมกับ จนท.ที่เกี่ยวข้อง โดยมี คณะกรรมการป้องกันและหยุดยั้งการบุกรุกที่ดินในเขตป่าชายเลนเป็นคณะกรรมการร่วมในการพิจารณา อนุญาต ให้ราษฎรอยู่อาศัยในพื้นที่ป่าชายเลน โดยยืนยันว่าราษฎรที่ได้รับอนุญาตนั้นเป็นผู้ที่ได้เข้ามาทำกินก่อน ๒๓ ก.ค.๓๔ จริง

๑๒. อำนาจฝ่ายทหาร

๑๒.๑ ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตาม พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ลง ๑๖ ธ.ค.๔๗ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๑ ตอนพิเศษ ๑๓๙ ง ลง ๒๗ ธ.ค.๔๗ แต่งตั้งให้อำนาจฝ่ายทหาร ดังนี้

ฯ ล ฯ

๑.๒.๓ ข้าราชการทหารในสังกัด กองทัพเรือ

(๑) ผู้บังคับการเรือ

(๒) ผู้ควบคุมเรือ

(๓) ผู้บังคับหน่วยทหารเรือตามที่กองทัพเรือจะกำหนด

เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ มีอำนาจหน้าที่ในการป้องกัน จับกุมปราบปรามผู้กระทำความผิด และยึดของกลางตามกฎหมายดังกล่าวภายในเขตท้องที่รับผิดชอบ

ฯ ล ฯ

๑๒.๒ ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๔ และพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.๒๕๓๕ ลง ๓๐ ก.ย.๔๗ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๑ ตอนพิเศษ ๑๑๑ ง ลง ๕ ต.ค.๔๗ แต่งตั้งให้อำนาจฝ่ายทหาร ดังนี้

ฯ ล ฯ

ข้อ ๒ แต่งตั้งให้ผู้ดำรงตำแหน่งต่อไปนี้ เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๔ และพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.๒๕๓๕

๒.๑ กระทรวงมหาดไทย

ฯ ล ฯ

๒.๒ กองทัพบก

ฯ ล ฯ

๒.๓ กองทัพเรือ

(๑) ผู้บังคับการเรือ

(๒) ผู้ควบคุมเรือ

(๓) ผู้บังคับหน่วยทหารเรือ

ฯ ล ฯ

ข้อ ๔ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามข้อ ๒ และ ข้อ ๓ มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๔.๑ พนักงานเจ้าหน้าที่ตามข้อ ๒.๑ ข้อ ๒.๒ และข้อ ๒.๓ มีอำนาจหน้าที่ในการจับกุมปราบปรามผู้กระทำความผิด ตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๔ และพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.๒๕๓๕ ภายในเขตท้องที่รับผิดชอบ

ฯ ล ฯ

๑๒.๓ คำสั่งกองทัพเรือ (เฉพาะ) ที่ ๒๙๙/๒๕๔๘ เรื่อง กำหนดให้ผู้บังคับหน่วยทหารเรือ เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ลง ๑๕ ก.ค.๔๘

ฯ ล ฯ

๒. ให้ผู้บังคับหน่วยทหารเรือในสายงานของ กร., กปฝ., นย., สอ.รฝ., รฐท.สส., รฐท.กท., รฐท.สข., รฐท.พง., กปช.จต., ฉก.นย.ภต. และ นรช.ที่มีตำแหน่งตามผนวก ท้ายคำสั่งนี้ เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๗ และพระราชบัญญัติเฝ้าระวังสัตว์ป่า พ.ศ.๒๕๔๕ มีอำนาจหน้าที่ในการจับกุมปราบปรามผู้กระทำความผิดกฎหมายดังกล่าวภายในเขตรับผิดชอบ

ผนวก

ฯ ล ฯ

๓. หน่วยบัญชาการนาวิกโยธิน

๓.๑ ผบ.นย.

๓.๒ ผบ.กรม

๓.๓ ผบ.พัน

๓.๔ ผบ.ร้อย

ฯ ล ฯ

๔. กองบัญชาการป้องกันชายแดนจันทบุรีและตราด

๔.๑ ผบ.กปช.จต.

๔.๒ ผบ.กจต.

๔.๓ ผบ.ฉก.นย. และ ผบ.ฉก.ทพ.นย.

๔.๔ ผบ.หมวดเรือลาดตระเวนชายแดน

๔.๕ ผบ.พัน และ ทน.ชค.ทพ.นย.

๔.๖ ผบ.นปก.

๔.๗ ผบ.ร้อย และ ผบ.ร้อย.ทพ.นย.

ฯ ล ฯ

๑๓. แนวทางการปฏิบัติตามกฎหมาย เกี่ยวกับป่าไม้ ของเจ้าหน้าที่ทหารเรือ

๑๓.๑ เจ้าหน้าที่ทหารเรือที่ได้รับการแต่งตั้งไม่ว่าจะตามประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์หรือตามคำสั่งกองทัพอากาศก็ตาม จะมีอำนาจเฉพาะในการจับกุมปราบปรามผู้กระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้ รวม ๓ ฉบับ เท่านั้น คือ พ.ร.บ.ป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ พ.ร.บ.ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๗ และ พ.ร.บ.อุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ โดยไม่มีอำนาจในเรื่องการอนุญาตในกรณีต่าง ๆ แต่อย่างใด

๑๓.๒ อำนาจจับกุมปราบปรามตามข้อ ๑. ได้แก่ การสืบสวน ตรวจสอบ จับกุม ในฐานะพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งมีแนวทางการปฏิบัติเช่นเดียวกับการปฏิบัติตามกฎหมายที่ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ทหารเรือ ฉบับอื่น ๆ เช่น พ.ร.บ.ศุลกากร พุทธศักราช ๒๔๖๙

๑๓.๓ การพิจารณาว่า การกระทำใดเป็นความผิดจะต้องพิจารณาให้ครบองค์ประกอบของความผิดด้วย เช่น ฐานทำไม้หวงห้ามโดยไม่ได้รับอนุญาต ต้องให้ได้ความครบถ้วนว่าผู้กระทำได้ ตัด โค่น ขุด ทอน ชักลากไม้หรือนำไม้ออกจากป่า

อันเป็นการทำไม้อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างรวมกัน และไม้นั้นต้องเป็นไม้หวงห้ามที่ใช้บังคับอยู่หรือเป็นไม้สักหรือไม้อย่างทั่วไปในราชอาณาจักร รวมทั้งการกระทำดังกล่าวต้องไม่มีหนังสือหรือรอยตราใดที่แสดงว่าได้รับการอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายแล้ว

๑๓.๔ ในบางกรณีที่มีบางพื้นที่มีกฎหมายใช้ทับซ้อนกันหลายฉบับ เช่น อาจเป็นทั้งพื้นที่เป็น “ป่า” ตามคำนิยามแห่ง พ.ร.บ.ป่าไม้ฯ หรือเป็น “ป่าสงวนแห่งชาติ” ตาม พ.ร.บ.ป่าสงวนแห่งชาติฯ หรือเป็น “อุทยานแห่งชาติ” ตาม พ.ร.บ.

อุทยานแห่งชาติฯ ทับซ้อนอยู่ก็ได้ ทำให้เป็นความผิดตามกฎหมายหลายฐานความผิดจึงควรพิจารณากว่าโทษให้ครบทุกฐานความผิด โดยเฉพาะความผิดที่มีอัตราโทษสูงสุด

๑๓.๕ เมื่อดำเนินการสืบสวนหรือออกลาดตระเวนแล้วพบการกระทำอันใดที่เห็นว่าเป็นความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้ ให้ดำเนินการจับกุมผู้กระทำความผิดและยึดของกลางไว้พร้อมทำบันทึกการจับกุม แล้วนำส่งพนักงานสอบสวนท้องที่ดำเนินการสอบสวนและส่งฟ้องศาลต่อไป ซึ่งในทางปฏิบัติควรประสานกับพนักงานเจ้าหน้าที่กรมป่าไม้หรือพนักงานสอบสวนท้องที่ให้ร่วมทำบันทึกการจับกุมด้วย เพื่อทราบแน่ชัดว่าเป็นไม้หรือของป่าตามชนิดประเภทขนาดหรือปริมาตรที่กฎหมายกำหนดว่าเป็นความผิดหรือไม่ และจะเป็นการสะดวกในการส่งมอบตัวผู้ต้องหาและของกลาง ให้พนักงานสอบสวนท้องที่และพนักงานเจ้าหน้าที่กรมป่าไม้ทำการควบคุมและติดตามยึดตามข้อตกลงระหว่างกระทรวงมหาดไทยและกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ต่อไปอีกด้วย

๑๓.๖ เมื่อได้ดำเนินการตามข้อ ๕. อย่างใดไปแล้วให้รีบรายงานพร้อมแนบสำเนาบันทึกการจับกุมรวมทั้งเอกสารที่เกี่ยวข้องให้ผู้บังคับบัญชาทราบโดยด่วน และดำเนินการติดตามผลคดีต่อไปด้วย

๑๓.๗ สำหรับการขอรับเงินสินบนนำจับนั้น ผู้จับไม่มีสิทธิได้รับเงินนี้ ผู้ที่มีสิทธิได้รับเงินสินบนนำจับคือ ผู้ซึ่งชื่อนำจับและศาลจะจ่ายให้เฉพาะในกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาปรับผู้ต้องหาเท่านั้น ส่วนการทำบันทึกการจับกุมโดยระบุว่ามิใช่ชื่อชื่อนำจับ หรือแจ้งต่อพนักงานสอบสวนท้องที่ว่ามีผู้ซึ่งชื่อนำจับให้ทำการจับกุม แต่ความจริงเป็นการจับกุมของพนักงานเจ้าหน้าที่เองทั้งหมด ซึ่งมีการปฏิบัติกันเป็นส่วนใหญ่โดยพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือศาลไม่สามารถตรวจสอบข้อเท็จจริงดังกล่าวได้ กรณีเช่นนี้เป็นการไม่ถูกต้อง

๑๓.๘ ในกรณีการปฏิบัติของผู้บังคับการเรือ หรือผู้ควบคุมเรือ ซึ่งได้ออกลาดตระเวนและพบการลักลอบนำไม้ท่อน ไม้ซุงหรือไม้แปรรูปเคลื่อนที่ทางทะเล นอกพื้นที่ป่าไม้หรือป่าสงวนแห่งชาติหรืออุทยานแห่งชาติ ซึ่งเป็นการนำไม้ดังกล่าวเข้ามาในราชอาณาจักร เช่นนี้จะมีความผิดตาม พ.ร.บ.ศุลกากรฯ ดังนั้นการดำเนินการเกี่ยวกับการนำส่งผู้ต้องหาและของกลางจะต้องปฏิบัติตาม ประกาศกระทรวงการคลัง หรือคำสั่งกรมศุลกากรที่เกี่ยวข้อง ส่วนการปฏิบัติในพื้นที่ป่าชายเลน ให้ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้ที่บังคับใช้ในพื้นดินนั้น ๆ ซึ่งส่วนใหญ่จะอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ หรืออุทยานแห่งชาติ เนื่องจากยังไม่มีกฎหมายที่บังคับใช้กับป่าชายเลนโดยตรง

๑๓.๙ เจ้าหน้าที่ทหารเรือในตำแหน่งรองลงไป ที่ไม่ได้รับการแต่งตั้งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้ สามารถปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้ช่วยเหลือการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ทหารเรือได้รับการแต่งตั้งได้ เมื่อมีการสั่งการหรือร้องขอจากผู้ได้รับการแต่งตั้งในขณะทำการจับกุมนั้น

๑๔. ข้อเสนอแนะ

๑๔.๑ อำนาจฝ่ายทหารตามข้อ ๙. ไม่ได้ให้อำนาจ ผบ.ศปศ.๖๑ ไว้ ควรเสนอให้ กองทัพเรือ แก้ไขคำสั่ง กองทัพเรือ (เฉพาะ) ที่ ๒๙๙/๒๕๔๘ เรื่อง กำหนดให้ผู้บังคับหน่วยทหารเรือ เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ลง ๑๕ ก.ค.๔๘ ให้อำนาจ ผบ.หน่วยทหารที่ออกปฏิบัติราชการชายแดนตั้งแต่ระดับ ผบ.มว. และ ชุดปฏิบัติการขึ้นไป

๑๔.๒ ตัวอย่างที่น้ำจะช่วยในการแก้ไขปัญหาคาบุกรุกทำลายป่าไม้ ได้แก่การส่งเสริมหน่วยงานเอกชน ได้ทำโครงการช่วยเหลือประชาชนที่ยากจนในพื้นที่ชนบท โดยการนำโครงการเศรษฐกิจพอเพียงเข้าไปช่วยเหลือชาวบ้าน

โดยมีการประสานงานผู้นำชุมชนในพื้นที่ เรียกชาวบ้านทั้งหมดมาประชุมและเสนอโครงการให้ชาวบ้าน โดยจัด จนท.เข้าไปสำรวจที่ดินของชาวบ้านแต่ละครัวเรือน แล้วสรุปว่าครอบครัวใดเหมาะสมจะทำการเกษตรด้านใด ตัวอย่างเช่น บ้านนาย ก. เหมาะที่จะเลี้ยงหมู บ้านนาย ข.เหมาะที่จะเลี้ยงไก่บนบ่อปลา บ้านนาย ค.เหมาะที่จะ เพาะเห็ด บ้านนาย ง.เหมาะที่จะปลูกผัก เป็นต้น โดยกลุ่มนายทุนจะเป็นผู้ลงทุนให้ทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นเรื่อง พันธุ์สัตว์ อาหาร รวมทั้ง จนท.ที่จะมาคอยดูแล ตรวจสอบ ให้คำแนะนำทุก ๆ สัปดาห์ ผลผลิตที่ได้จะรับซื้อ ทั้งหมด และทยอยหักลบค่าใช้จ่ายเมื่อขายผลผลิตได้ในแต่ละเดือน โดยเฉลี่ยชาวบ้านจะมีรายได้ต่อเดือน ประมาณ ๑๕,๐๐๐ บาทขึ้นไป และชาวบ้านต้องทำสัญญาว่าบ้านหลังนี้เลี้ยงไก่ ก็จะต้องเลี้ยงได้บ้านเดียว บ้าน อื่นจะเลี้ยงซ้ำไม่ได้ และสามารถถกทอดเป็นมรดกถึงลูกหลาน การทำเกษตรกรรมแบบนี้จะต้องเกี่ยวคู่กันเป็น ลูกโซ่ อาทิเช่น เศษผักจากชาวบ้านที่ปลูกผัก ก็จะมาทำให้กับบ้านที่เลี้ยงหมู บ้านที่เลี้ยงหมูก็จะมีก๊าซชีวภาพ จากขี้หมูมาให้บ้านที่ปลูกผักเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยน เช่นนี้เป็นต้น ทำให้ชาวบ้านมีรายได้ ไม่จำเป็นต้องแสวงหา พื้นที่ทำกิน ไม่จำเป็นต้องบุกรุกป่าเพื่อหาพื้นที่ทำกิน และยังมีทุนการศึกษาให้กู้ยืมสำหรับบุตรหลานของสมาชิก การเข้ามาหาผลประโยชน์ของพวกนายทุน (ตัดไม้ทำลายป่า) ก็จะทำให้ยาก และทางหน่วยงานราชการก็เข้าไป ให้ความรู้ปลูกฝังชาวบ้านช่วยกันอนุรักษ์ผืนป่าโดยการจัดกิจกรรม อาทิเช่น โครงการปลูกป่า ชุมชนเข้มแข็ง ต้านภัยยาเสพติด หรืออาจจะตั้งผืนป่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เพื่อให้ชาวบ้านเกิดความภาคภูมิใจในพื้นที่ ป่าชุมชนของตนเอง เกิดความหวงแหนในทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ ก็จะเป็นการณรงค์ไม่ให้ชาวบ้านตัดไม้ ทำลายป่าอีกต่อไป เพราะชาวบ้านมีรายได้พอเพียงทุกครัวเรือน และการประสานระหว่างชาวบ้านกับหน่วยงาน ราชการ องค์กรต่าง ๆ ก็จะทำให้ได้ง่าย ประชาชนอยู่ได้ เศรษฐกิจเฟื่องฟู ป่าไม้อยู่รอด ชุมชนเข้มแข็ง ต้านภัยยาเสพติด นี่ก็ตัวอย่างเล็ก ๆ น้อย ๆ ซึ่งเราอาจจะนำไปต่อยอดได้

๑๔.๓ แสดงแนวเขตของป่าสงวนให้ชัดเจน

๑๔.๔ จำกัดการครอบครองที่ดินของราษฎร

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

๑. การปฏิบัติต้องยึดหลักปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อป้องกันปัญหาที่จะตามมาภายหลัง
๒. เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องต้องปฏิบัติตามกฎหมายอย่างจริงจังเด็ดขาดถึงจะป้องปรามผู้กระทำความผิดได้
๓. ประชาสัมพันธ์ อบรมให้ความรู้กับประชาชนและปลูกจิตสำนึกให้ตระหนักถึงความสำคัญของป่าไม้ ให้รู้สึก หวงแหน รักป่า รักแผ่นดิน และช่วยกันปกป้องผืนป่าของชุมชนของเขาเองจะเป็นการป้องกันผืนป่าที่ได้ผลอีกวิธีหนึ่ง

ผลสัมฤทธิ์

๑. กำลังพลมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่อง พ.ร.บ. กฎหมายป่าไม้ที่เกี่ยวข้อง เข้าใจกรรมวิธีในการบุกรุก ทำลายป่าไม้ และเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานได้ดียิ่งขึ้น
๒. จะทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติงานด้วยความสุจริตไม่เห็นต่อผลประโยชน์ที่จะได้ ไม่สนับสนุนแก่ผู้กระทำความผิด และผู้กระทำความผิดก็จะไม่กล้าบุกรุกทำลายป่าไม้

ความภาคภูมิใจ

๑. เมื่อทุกคนสามารถป้องกันผื่นป่าไว้ได้ก็จะเกิดความภาคภูมิใจที่ตนเป็นส่วนหนึ่งในการรักษาผื่นป่าไว้ให้ลูกหลานสืบสานต่อไปในอนาคต

๒. สร้างความภาคภูมิใจให้ประชาชน เพราะเมื่อประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการปกป้องผื่นป่าภายในชุมชนของตนเองก็จะเกิดเป็นความภาคภูมิใจ ที่ได้มีส่วนร่วม

.....

รายการผนวก

ก. : แผนที่แสดงพื้นที่ป่าไม้ และเขตป่าสงวนแห่งชาติ จ.จันทบุรี

ข. : แผนที่แสดงพื้นที่ป่าไม้ และเขตป่าสงวนแห่งชาติ จ.ตราด

ค. : คำจำกัดความเกี่ยวกับ พ.ร.บ.ป่าไม้

- ๒๒ -

ผนวก ก.

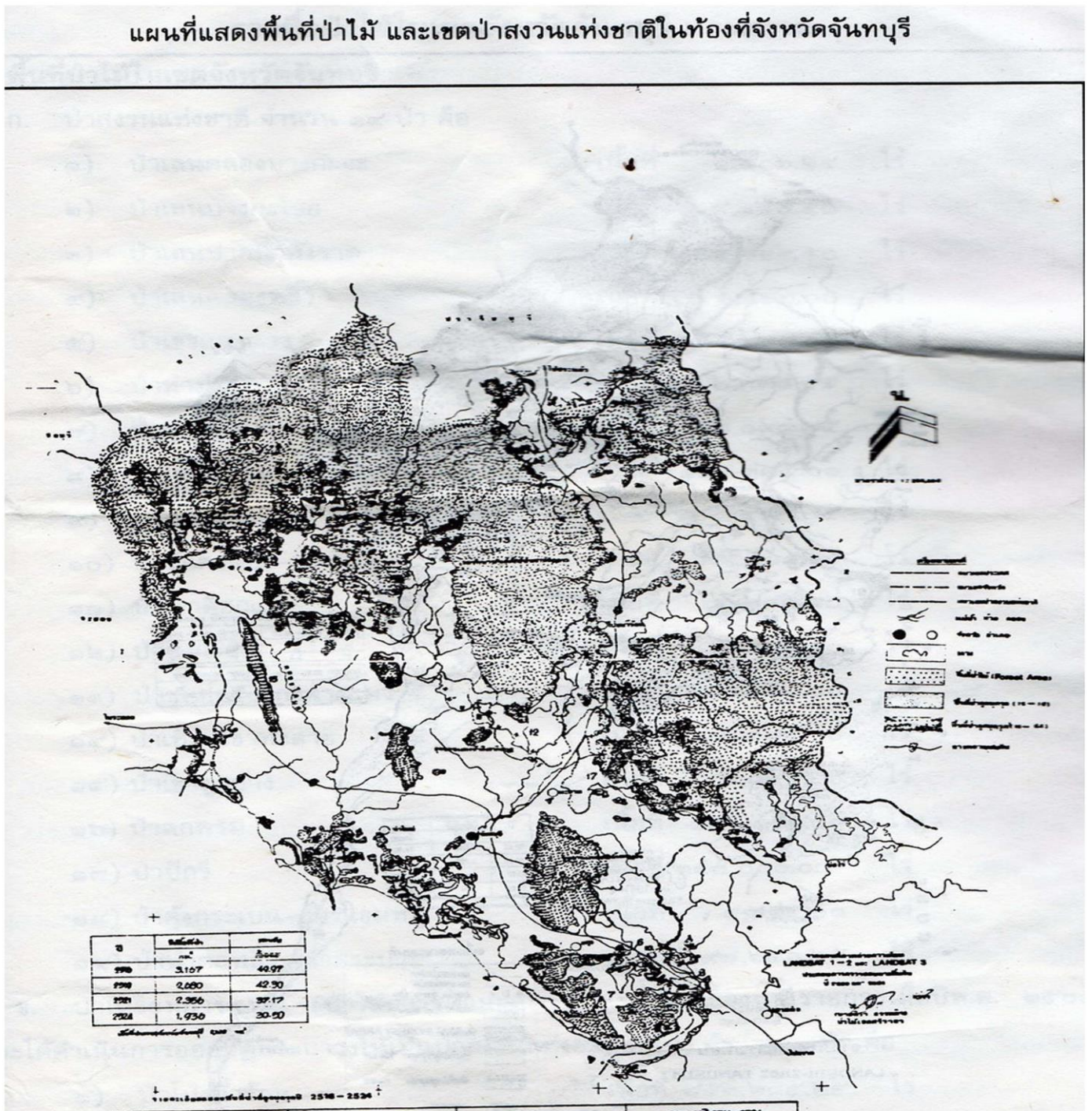
แผนที่แสดงพื้นที่ป่าไม้ และเขตป่าสงวนแห่งชาติใน จ.จันทบุรี

- ๒๓ -

ผนวก ข.

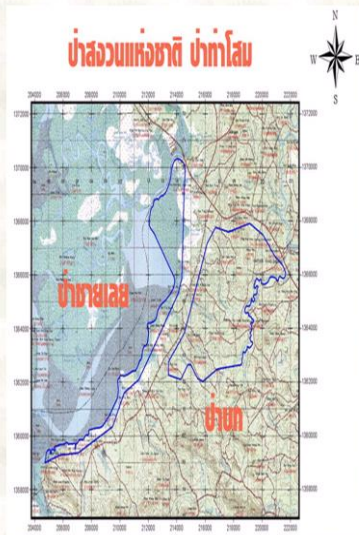
แผนที่แสดงพื้นที่ป่าไม้ และเขตป่าสงวนแห่งชาติใน จ.ตราด

แผนที่แสดงพื้นที่ป่าไม้ และเขตป่าสงวนแห่งชาติในท้องที่จังหวัดจันทบุรี

ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าท่าโลม

กฎกระทรวงฉบับที่ 694 (พ.ศ.2517) ออกตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.2507 ลงวันที่ 17 กรกฎาคม 2517 เนื้อที่ 7,258 ไร่(เลขป่าชายเลน) ตั้งอยู่ในท้องที่ ตำบลแสนตอ อ.เขาสมิง และ ตำบลบางปืด อ.แหลมงอบ

ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าแหลมมะขาม

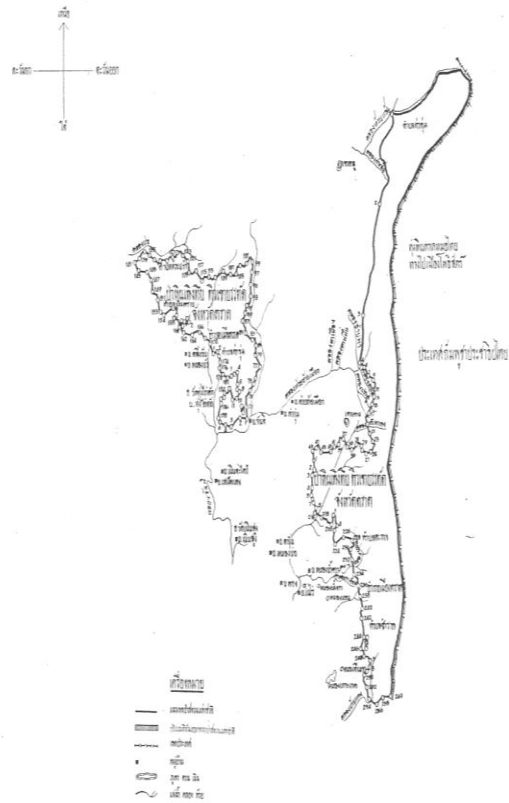
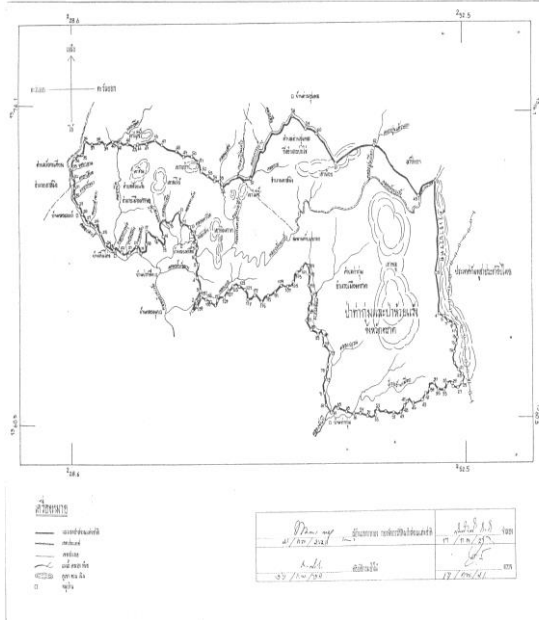
กฎกระทรวงฉบับที่ 680 (พ.ศ.2517) ออกตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.2507 ลงวันที่ 31 พฤษภาคม 2517 เนื้อที่ 1,769 ไร่(เลขป่าชายเลน) ตั้งอยู่ในท้องที่ ตำบลแหลมงอม อ.แหลมงอม

ป่าหินเพลิงที่บึงทิวเขาบรรทัด

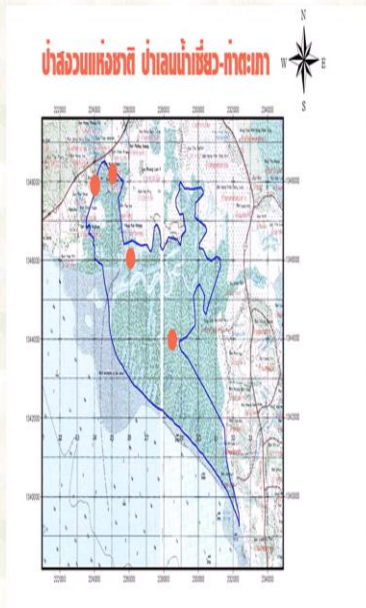
ป่าท่ากุ่มและป่าห้วยแรง

แผนที่ขยายจาก
ฉบับที่ 916 (ค.ค. 2525)
เขตสงวนและอุทยานแห่งชาติอ่าวไทย
มีชื่อเดิม 19588 ไร่
มาตราส่วน 1 : 50,000

ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าเลนน้ำเขียว - ท่าตะเภา

กฎกระทรวงฉบับที่ 672 (พ.ศ. 2517) ออกตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 ลงวันที่ 1 พฤษภาคม 2517 เนื้อที่ 24,678 ไร่ (เฉพาะป่าชายเลน) ตั้งอยู่ในท้องที่ ตำบลหนองโสน ตำบลวังน้ำขาว และตำบลหนองเสม็ด อำเภอเมือง ตำบลน้ำเขียว อำเภอแหลมงอบ

Thank you

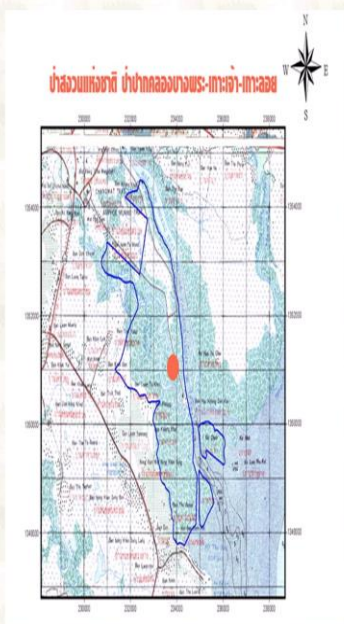
ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าเลนบางกระดาน

กฎกระทรวงฉบับที่ 606 (พ.ศ.2516) ออกตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.2507 ลงวันที่ 25 ตุลาคม 2516 เนื้อที่ 1,093 ไร่ (ไร่ป่าชายเลน) ตั้งอยู่ในท้องที่ ตำบลบางปืด อ. แหลมฉบัง

ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าปากคลองบางพระ - เกาะเจ้า - เกาะลอย

กฎกระทรวงฉบับที่ 582 (พ.ศ.2516) ออกตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.2507 ลงวันที่ 1 ตุลาคม 2516 เนื้อที่ 7,500 ไร่ (ไร่ป่าชายเลน) ตั้งอยู่ในท้องที่ ตำบลวังกระแจะ ตำบลหนองเสม็ด และตำบลหนองคันทรั่ง อำเภอเมือง

ผนวก ค.
คำจำกัดความ

๑. ความหมายเกี่ยวกับป่า

ป่า ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ หมายถึง ที่ดินที่ไม่มีบุคคลใดบุคคลหนึ่งได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ครอบครองตามกฎหมายที่ดิน

ป่าไม้ หมายถึง บริเวณที่มีต้นไม้หลายชนิด ขนาดต่างๆ ขึ้นอยู่อย่างหนาแน่นและกว้างใหญ่พอที่จะมีอิทธิพลต่อ

สิ่งแวดล้อมในบริเวณนั้น เช่น ความเปลี่ยนแปลงของลมฟ้าอากาศ ความอุดมสมบูรณ์ของดินและน้ำ มีสัตว์ป่าและ

สิ่งมีชีวิตอื่นซึ่งมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

ประเภทของป่าไม้ในประเทศไทย

ประเภทของป่าไม้จะแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับการกระจายของฝน ระยะเวลาที่ฝนตกรวมทั้งปริมาณน้ำฝนทำให้ป่าแต่ละแห่งมีความชุ่มชื้นต่างกัน สามารถจำแนกได้เป็น ๒ ประเภทใหญ่ ๆ คือ

ก. ป่าประเภทที่ไม่ผลัดใบ

ข. ป่าประเภทที่ผลัดใบ

ป่าประเภทที่ไม่ผลัดใบ

ป่าประเภทนี้มองดูเขียวชอุ่มตลอดปี เนื่องจากต้นไม้แทบทั้งหมดที่ขึ้นอยู่เป็นประเภทที่ไม่ผลัดใบป่าชนิดสำคัญซึ่งจัดอยู่

ในประเภทนี้ ได้แก่

๑. **ป่าดงดิบ** ป่าดงดิบที่มีอยู่ทั่วในทุกภาคของประเทศ แต่ที่มีมากที่สุด ได้แก่ ภาคใต้และภาคตะวันออก ในบริเวณนี้มีฝนตกมากและมีความชื้นมากในท้องที่ภาคอื่น ป่าดงดิบมักกระจายอยู่บริเวณที่มีความชุ่มชื้นมาก ๆ เช่น ตามหุบเขาริมแม่น้ำลำธาร ห้วย แหล่งน้ำ และบนภูเขา ซึ่งสามารถแยกออกเป็นป่าดงดิบชนิดต่าง ๆ ดังนี้

๑.๑ **ป่าดิบชื้น** เป็นป่ารกทึบมองดูเขียวชอุ่มตลอดปีมีพันธุ์ไม้หลายร้อยชนิดขึ้นเบียดเสียดกันอยู่ มักจะพบกระจัดกระจายตั้งแต่ความสูง 600 เมตร จากระดับน้ำทะเล ไม้ที่สำคัญก็คือ ไม้ตระกูลยางต่าง ๆ เช่น ยางนา ยางเสียน ส่วนไม้ชั้นรอง คือ พวกไม้กอ เช่น กอน้ำ กอเดือย

๑.๒ **ป่าดิบแล้ง** เป็นป่าที่อยู่ในพื้นที่ค่อนข้างราบมีความชุ่มชื้นน้อย เช่น ในแถบภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือมักอยู่สูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 300 - 600 เมตร ไม้ที่สำคัญได้แก่ มะคาโมง ยางนา พยอม ตะเคียนแดง กระเบากลัก และตาเสือ

๑.๓ **ป่าดิบเขา** ป่าชนิดนี้เกิดขึ้นในพื้นที่สูงๆ หรือบนภูเขาตั้งแต่ 1,000-1,200 เมตร ขึ้นไปจากระดับน้ำทะเล

ไม้ส่วนมากเป็นพวก Gymnosperm ได้แก่ พวกไม้ซุนและสนสามพันปี นอกจากนี้ยังมีไม้ตระกูลกอกขึ้นอยู่พวกไม้

ชั้นที่สองรองลงมา ได้แก่ เป้ง สะเดาข้าง และขมิ้นต้น

๒. ป่าสนเขา ป่าสนเขามักปรากฏอยู่ตามภูเขาสูงส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ซึ่งมีความสูงประมาณ 200 - 1800 เมตร ขึ้นไปจากระดับน้ำทะเลในภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ บางที่อาจปรากฏในพื้นที่สูง 200 - 300 เมตร จากระดับน้ำทะเลในภาคตะวันออกเฉียงใต้ ป่าสนเขามีลักษณะเป็นป่าโปร่ง ชนิดพันธุ์ไม้ที่สำคัญของป่าชนิดนี้

- ๒๖ -

คือ สนสองใบและสนสามใบ ส่วนไม้ชนิดอื่นที่ขึ้นอยู่ด้วยได้แก่พันธุ์ไม้ป่าดิบเขา เช่น กอชนิดต่าง ๆ หรือพันธุ์ไม้ป่าแดงบางชนิด คือ เต็ง รัง เหียง พลวง เป็นต้น

๓. ป่าชายเลน บางที่เรียกว่า "ป่าเลนน้ำเค็ม" หรือป่าเลน มีต้นไม้ขึ้นหนาแน่นแต่ละชนิดมีรากค้ำยันและรากหายใจ ป่าชนิดนี้ปรากฏอยู่ที่ดินเลนริมทะเลหรือบริเวณปากน้ำแม่น้ำใหญ่ ๆ ซึ่งมีน้ำเค็มท่วมถึงในพื้นที่ภาคใต้มีอยู่ตามชายฝั่งทะเลทั้งสองด้าน ตามชายทะเลภาคตะวันออกเฉียงใต้มีอยู่ทุกจังหวัดแต่ที่มากที่สุดคือ บริเวณปากน้ำเวฬุ อำเภอลุง จังหวัดจันทบุรี พันธุ์ไม้ที่ขึ้นอยู่ตามป่าชายเลน ส่วนมากเป็นพันธุ์ไม้ขนาดเล็กใช้ประโยชน์สำหรับการเผาถ่านและทำฟืนไม้ชนิดที่สำคัญ คือ โกงกาง ประสัก ถั่วขาว ถั่วขำ โปร่ง ตะบูน แสมทะเล ลำพูและลำแพน ฯลฯ ส่วนไม้พื้นล่างมักเป็นพวก ปรงทะเล เหงือกปลาหมอ ปอทะเล และเป้ง เป็นต้น

๔. ป่าพรุหรือป่าบึงน้ำจืด ป่าชนิดนี้มักปรากฏในบริเวณที่มีน้ำจืดท่วมมาก ๆ ดินระบายน้ำไม่ดีป่าพรุในภาคกลาง มีลักษณะโปร่งและมีต้นไม้ขึ้นอยู่ห่าง ๆ เช่น ครอบเทียน สนุ่น จิก โมกบ้าน หวายน้ำ หวายโปร่ง ระกำ อ้อ และแขม ในภาคใต้ป่าพรุมีขึ้นอยู่ตามบริเวณที่มีน้ำขังตลอดปีดินป่าพรุที่มีเนื้อที่มากที่สุดอยู่ในบริเวณจังหวัดนราธิวาสดินเป็นพีท ซึ่งเป็นซากพืชผุสลายทับถมกัน เป็นเวลานานป่าพรุแบ่งออกได้ ๒ ลักษณะคือ ตามบริเวณซึ่งเป็นพรุน้ำกร่อยใกล้ชายทะเลต้นเสม็ดจะขึ้นอยู่หนาแน่นพื้นที่มีต้นกกชนิดต่าง ๆ เรียก "ป่าพรุเสม็ด หรือ ป่าเสม็ด" อีกลักษณะเป็นป่าที่มีพันธุ์ไม้ต่าง ๆ มากชนิดขึ้นปะปนกันชนิดพันธุ์ไม้สำคัญของป่าพรุ ได้แก่ อินทนิล น้ำหว่า จิก โสภน้ำ กระทุ่มน้ำ กล้วยกร้า โกงงัน กะทังหัน ไม้พื้นล่างประกอบด้วย หวาย ตะค้าทอง หมากแดง และหมากชนิดอื่น ๆ

๕. ป่าชายหาด เป็นป่าโปร่งไม่ผลัดใบขึ้นอยู่ตามบริเวณหาดชายทะเล น้ำไม่ท่วมตามฝั่งดินและชายเขาริมทะเล ต้นไม้สำคัญที่ขึ้นอยู่ตามหาดชายทะเล ต้องเป็นพืชทนเค็ม และมักมีลักษณะไม้เป็นพุ่มลักษณะต้นคดงอ ใบหนาแข็ง ได้แก่ สนทะเล หูกวาง โพธิ์ทะเล กระทิง ดินเป็ดทะเล หยีน้ำ มักมีต้นเตยและหญ้าต่าง ๆ ขึ้นอยู่เป็นไม้พื้นล่าง ตามฝั่งดินและชายเขา มักพบไม้เถาวัลย์ปาด มะคาแต้ กระบองเพชร เสม้า และไม้หนามชนิดต่าง ๆ เช่น ชิงชี หนามหัน กำจาย มะดันขอ เป็นต้น

ป่าประเภทที่ผลัดใบ

ต้นไม้ที่ขึ้นอยู่ในป่าประเภทนี้เป็นจำพวกผลัดใบแทบทั้งสิ้น ในฤดูฝนป่าประเภทนี้จะมองดูเขียวชอุ่มพอถึงฤดูแล้งต้นไม้ ส่วนใหญ่จะพากันผลัดใบทำให้ป่ามองดูโปร่งขึ้น และมักจะมีไฟป่าเผาไหม้ไปไม้และต้นไม้เล็ก ๆ ป่าชนิดสำคัญซึ่งอยู่ในประเภทนี้ ได้แก่

๑. ป่าเบญจพรรณ ป่าผลัดใบผสม หรือป่าเบญจพรรณมีลักษณะเป็นป่าโปร่งและยังมีไม้ไม่ผลัดใบต่าง ๆ ขึ้นอยู่กระจัดกระจายทั่วไปพื้นที่ดินมักเป็นดินร่วนปนทราย ป่าเบญจพรรณ ในภาคเหนือมักจะมีไม้สักขึ้นปะปนอยู่ทั่วไปครอบคลุมลงมาถึงจังหวัดกาญจนบุรี ในภาคกลางในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคตะวันออก มีป่า

เบญจพรรณน้อยมากและกระจัดกระจาย พันธุ์ไม้ชนิดสำคัญได้แก่ สัก ประดู่ แดง มะค่าโมง ตะแบก เสลา อ้อยช้าง ส้าน ยม หอม ยมหิน มะเกลือ สมพง กัตติง กัตติง แดง ฯลฯ นอกจากนี้มีไม้ที่สำคัญ เช่น ไม้ป่า ไม้บง ไม้ซาง ไม้รวก ไม้ไร่ เป็นต้น

- ๒๗ -

๒. ป่าเต็งรัง หรือที่เรียกกันว่าป่าแดง ป่าแพะ ป่าโคก ลักษณะทั่วไปเป็นป่าโปร่ง ตามพื้นป่ามักจะมีจุด ต้นแปรง และหญ้าเพ็ก พื้นดินแห้งแล้งดินร่วนปนทราย หรือกรวด ลูกรัง พบอยู่ทั่วไปในที่ราบและที่ภูเขา ในภาคเหนือส่วนมากขึ้นอยู่บนเขาที่มีดินชั้นและแห้งแล้งมากในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีป่าแดงหรือป่าเต็งรังนี้มากที่สุดตามเนินเขา หรือที่ราบดินทราย ชนิดพันธุ์ไม้ที่สำคัญในป่าแดงหรือป่าเต็งรัง ได้แก่ เต็ง รัง เหียง พลวง กราด พะยอม ติว แต้ว มะค่าแต้ ประดู่แดง สมอไทย ตะแบก เลือด แสลง ใจ รกฟ้า ฯลฯ ส่วนไม้พื้นล่างที่พบมาก ได้แก่ มะพร้าวเต่า ปุ่ม แป้ง หญ้าเพ็ก ใจด พรังและหญ้าชนิดอื่น ๆ

๓. ป่าหญ้า ป่าหญ้าที่อยู่ทุกภาคบริเวณป่าที่ถูกแผ้วถางทำลายบริเวณพื้นดินที่ขาดความสมบูรณ์และถูกทอดทิ้ง หญ้าชนิดต่าง ๆ จึงเกิดขึ้นทดแทนและพอถึงหน้าแล้งก็เกิดไฟไหม้ทำให้ต้นไม้บริเวณข้างเคียงล้มตาย พื้นป่าหญ้าจึงขยายมากขึ้นทุกปี พืชที่พบมากที่สุดในพื้นที่ป่าหญ้าก็คือ หญ้าคา หญ้าขนตาช้าง หญ้าโขมก หญ้าเพ็กและปุ่มแป้ง บริเวณที่พอจะมีความชื้นอยู่บ้าง และการระบายน้ำได้ดีก็มักจะพบพงและขมขึ้นอยู่ และอาจพบต้นไม้ทนไฟขึ้นอยู่ เช่น ตับเต่า รกฟ้าตานเหลือ ติวและแต้ว

ป่าอนุรักษ์ หมายถึง ป่าที่ประกาศเป็นพื้นที่คุ้มครองป่าไม้ ทัศนียภาพตามกฎหมาย (พ.ร.บ.อุทยานแห่งชาติ พ.ร.บ.เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า) ห้ามบุคคลเข้าไปใช้ประโยชน์โดยไม่ได้รับอนุญาต ป่าอนุรักษ์ที่สำคัญ ได้แก่

๑. อุทยานแห่งชาติ เป็นพื้นที่ป่าขนาดใหญ่ที่มีต้นไม้และสัตว์ป่าและทัศนียภาพสวยงาม โดยทั่วไปบริเวณที่เป็นอุทยานแห่งชาติ ถือเป็นเขตหวงห้าม

๑) มีพื้นที่ไม่ต่ำกว่า ๑๐ ตารางกิโลเมตร

๒) มีลักษณะธรรมชาติที่สวยงาม การจัดตั้งอุทยานแห่งชาติต้องประกาศเป็นพระราชกฤษฎีกา อุทยานแห่งชาติแห่งแรก คือ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ (พ.ศ. ๒๕๐๔) ส่วนในภาคอีสานคือ อุทยานแห่งชาติภูกระดึง (๒๕๑๕)

ปัจจุบันประเทศไทยมีอุทยานแห่งชาติเกือบ ๑๐๐ แห่ง ทั้งอุทยานฯบนบก และอุทยานทางทะเล ครอบคลุมพื้นที่ ๓๒

ล้านไร่ หรือ ๑๐ % ของพื้นที่ประเทศ

๒. วนอุทยาน เป็นพื้นที่มีสภาพแวดล้อมสวยงาม เช่น แก่ง น้ำตก หาด ต้นไม้ใหญ่ และมีพื้นที่ราว ๕๐๐-๕,๐๐๐ ไร่ อยู่ใกล้ชุมชน เหมาะเป็นที่ท่องเที่ยว พักผ่อน กรมป่าไม้ประกาศเป็นกฎกระทรวง โดยสำนักงานป่าไม้เขตเป็นผู้ดูแล ในจังหวัดมหาสารคามก็มีวนอุทยานชีหลง วนอุทยานโกสัมพี เป็นต้น วนอุทยานแห่งแรกตั้งขึ้นปี พ.ศ. ๒๕๐๑ คือวนอุทยานน้ำตกกะเบา จังหวัดชุมพร นอกจากนี้กรมป่าไม้ยังมีสวนรุกขชาติ ซึ่งเป็นพื้นที่รวบรวมพันธุ์ไม้จัดเป็นหมวดหมู่เพื่อประชาชนเข้าศึกษาหาความรู้และพักผ่อนหย่อนใจ เช่น สวนรุกขชาติพุแค จังหวัดสระบุรี สวนสวนพฤกษศาสตร์ (Botanical Garden) เป็นสถานที่รวบรวมพันธุ์ไม้นานาชนิดทั้งของพื้นเมืองและต่างประเทศ เพื่อศึกษาค้นคว้าวิจัย

๓. เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เป็นการสงวนพื้นที่ป่าไม้ไว้ให้เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า จัดตั้งโดยอาศัย พ.ร.บ. สงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๐๓ การจัดตั้งเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าแห่งใดจะประกาศเป็นพระราชกฤษฎีกา ปัจจุบันเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่ามีประมาณ ๔๐ แห่ง ครอบคลุมพื้นที่ ๔ % ของพื้นที่ประเทศ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าแห่งแรก คือ เขาสลักพระจังหวัดกาญจนบุรี ในภาคอีสานแห่งแรกคือ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ การส่งเสริมให้ประชาชน

- ๒๘ -

องค์กรเอกชนปลูกสวนป่า เพื่อใช้ประโยชน์จากไม้ที่ปลูกในทางเศรษฐกิจ รัฐได้ออกกฎหมายฉบับหนึ่งคือ พ.ร.บ. สวนป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ เพื่อเปิดโอกาสให้เอกชนเช่าที่ดินของรัฐปลูกสวนป่าของรัฐส่วนใหญ่เป็นไม้สัก และไม้ที่มีค่าทางเศรษฐกิจอื่น ๆ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๙ มีเป้าหมายเพิ่มพื้นที่ป่าอนุรักษ์จาก ๑๕ % เป็น ๒๕ % ของพื้นที่ประเทศในปี ๒๕๔๗ ซึ่งหมายความว่า จะประกาศพื้นที่บริเวณป่าต้นน้ำลำธาร ป่าสงวนแห่งชาติ เป็นพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเพิ่มเติม

ป่าสงวนแห่งชาติ หมายความว่า ป่าที่ได้กำหนดให้เป็นป่าสงวนแห่งชาติตามพระราชบัญญัติ (พ.ร.บ.) ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ ทั้งนี้กำหนดว่า ป่าสงวนแห่งชาติ คือป่าที่พ.ร.บ. สงวนและคุ้มครองป่า พ.ศ. ๒๕๔๑ ประกาศว่าเป็นป่าสงวนและป่าคุ้มครอง และยังมีป่าสงวนอีกกรณีหนึ่ง เป็นป่าซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ออกกฎกระทรวงให้เป็นป่าสงวนแห่งชาติ โดยพิจารณาจากความจำเป็นเพื่อการรักษาสภาพป่าไม้ของป่าหรือทรัพยากรธรรมชาติอื่น ในกฎกระทรวงดังกล่าว ต้องมีแผนที่แสดงแนวเขตของป่าสงวนไว้ด้วย ทั้งเมื่อประกาศแล้วต้องปิดประกาศสำเนากฎกระทรวงไว้ ณ ที่ว่าการอำเภอ ที่ทำการกำนัน และในหมู่บ้าน ในเขตที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ประชาชนทราบ

การประกาศพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ มีข้อห้ามว่า ต้องไม่เป็นที่ดินของเอกชนที่มีสิทธิครอบครองอยู่แล้วก่อนที่จะมีการประกาศเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติ ซึ่งโดยทั่วไปจะเป็นที่รกร้างว่างเปล่า หรือเป็นที่ที่อยู่ในความครอบครองของรัฐหรือทบวงการเมือง สำหรับกรณีปัญหาชาวบ้านทำกินอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ทำให้เกิดข้อพิพาทว่าตนเคยอาศัยอยู่ในบริเวณดังกล่าวโดยชอบก่อนที่จะประกาศว่าเขตนั้นเป็นเขตป่าสงวน ในกรณีนี้จะต้องนำสืบพิสูจน์ ถ้าเป็นความจริง จะต้องเพิกถอนเขตดังกล่าวออกจากเขตป่าสงวนแห่งชาติ แต่ถ้าไม่เป็นความจริงชาวบ้านจะต้องอพยพออกจากพื้นที่ดังกล่าวเว้นแต่เข้าเงื่อนไขที่จะได้รับสิทธิทำกินตาม พ.ร.บ.

กรณีทีถือว่าการบุกรุก หรือทำลายสภาพป่าสงวนแห่งชาติ มีกำหนดไว้ใน พ.ร.บ. ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗

มาตรา ๑๔-๒๐ สาระสำคัญดังนี้

๑. กระทำต่อต้นไม้ ดิน หิน กรวด ทราย แร่และน้ำมัน พืช สัตว์ต่างๆ หรือซากสัตว์ซึ่งอยู่ในเขตป่าสงวนนั้น
๒. ทำไม้ ซึ่งรวมถึงการตัด ขุด หรือชักลากไม้ที่มีอยู่ในป่า หรือนำไม้ที่อยู่ในป่าออกมาจากป่าสงวนแห่งชาติ ไม้ว่าไม้นั้นจะเป็นไม้หวงห้ามตามกฎหมายป่าไม้หรือไม่ก็ตาม เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงาน
๓. เก็บหาของป่า ได้แก่ ไม้พิน เปลือกไม้ หิน ซากสัตว์ น้ำผึ้ง มูลค้างคาว เป็นต้น เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงาน

ผู้ฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 6 เดือน-5 ปี และปรับตั้งแต่ 5,000-50,000 บาท แต่ผู้กระทำจะต้องได้รับโทษจำคุกหนักขึ้น โดยต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 2-15 ปี และปรับตั้งแต่ 20,000-150,000 บาท ถ้าได้กระทำการบุกรุกมีเนื้อที่เกิน 25 ไร่ หรือก่อให้เกิดความเสียหายแก่ไม้สัก ไม้ยาง ไม้สนเขา หรือไม้หวงห้ามประเภท ข.

ตามกฎหมายป่าไม้ หรือกระท่อมไม้อื่น ๆ ซึ่งมีจำนวนต้นหรือท่อนรวมกันเกิน 20 ต้นหรือท่อน หรือมี ปริมาตรไม้เกิน 4 ลูกบาศก์เมตร หรือ

กระท่อมต้นน้ำลำธารและผู้นั้นรวมถึงครอบครัวและบริวารต้องถูกสั่งให้ออกจากพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ถ้าศาล พิพากษา ว่ามีความผิด ทั้งถูกริบเครื่องมือ ยานพาหนะ เครื่องจักร เครื่องกล เช่น เลื่อย รถแบ็กโฮ ขวาน มีด เป็นต้น

ป่าเสื่อมโทรม หมายความว่า พื้นที่ป่าในบริเวณป่าสงวนแห่งชาติทั้งหมดหรือบางส่วน มีไม้มีค่าที่มีลักษณะ สมบูรณ์เหลืออยู่เป็นส่วนน้อย และป่านั้นยากที่จะกลับฟื้นคืนได้ตามธรรมชาติโดยมีลูกไม้ขนาดความสูงเกิน 2 เมตร ขึ้นไป ขึ้นกระจายอยู่ทั่วพื้นที่ไม่เกินไร่ละ 20 ต้น หรือมีไม้ขนาดความโตวัดโดยรอบลำต้นตรงที่สูง 130 เซนติเมตร ตั้งแต่ 50 -

- ๒๙ -

100 เซนติเมตร ขึ้นกระจายอยู่ทั่วพื้นที่ไม่เกินไร่ละ 8 ต้น หรือมีไม้ขนาดความโตเกิน 100 เซนติเมตร ขึ้นไป ขึ้น กระจายอยู่ทั่วพื้นที่ไม่เกินไร่ละ 2 ต้น หรือพื้นที่ป่าที่มีไม้เข้าหลักเกณฑ์ทั้ง 3 ลักษณะดังกล่าวเมื่อรวมกันแล้ว ต้องมีจำนวนไม่เกินไร่ละ 16 ต้น

สวนป่า หมายความว่า ที่ดินที่ได้ขึ้นทะเบียนตามมาตรา ๕ เพื่อทำการปลูกและบำรุงรักษาต้นไม้ที่เป็นไม้หวง ห้ามตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้การขึ้นทะเบียนที่ดินเป็นสวนป่า มีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะได้ทราบว่า ที่ดินที่ใด ของ ผู้ใดได้ดำเนินการ ปลูกต้นไม้ชนิดใด จำนวนเท่าใด และปลูกเมื่อใดเพื่อรวบรวมข้อมูลไว้เป็นหลักฐานและเพื่อ ทางราชการจะได้ออก หนังสือ รับรองไว้ให้เพื่อเป็นหลักฐาน ในการดำเนินกิจการสวนป่า เพื่อการทำไม้ ออก และการนำไม้เคลื่อนที่ ตลอดจน การแปรรูปไม้ต่อไปในช่วงเวลาข้างหน้า เป็นการปฏิบัติให้เป็น ไปตามกฎหมาย เพื่อคุ้มครองสิทธิและผลประโยชน์ แก่ผู้ปลูกอย่างมาก ในแง่ของการสนับสนุนและส่งเสริมของทาง ราชการ ที่จะให้ความรู้ต่างๆ และข้อมูลในส่วนที่ เกี่ยวข้อง เช่น การปลูกและบำรุงสวนป่า การจัดการสวนป่า การตลาดไม้ การแปรรูปไม้ใช้ประโยชน์ และข่าวสาร ต่างๆ และยังเป็นฐานข้อมูลที่ทางราชการจะได้ ดำเนินการ รวบรวม เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ ในการวางแผนส่งเสริม การปลูก การเพิ่มผลผลิตให้แก่ผู้ปลูก ตลอดจนการ จัดการป่าเอกชนในภาพรวม ทั้งหมด และจะได้รู้ปริมาณไม้ที่มีอยู่ ในปัจจุบัน และประเมินผลปริมาณไม้ใน อนาคต เพื่อการใช้ประโยชน์ต่อไป

ป่าชุมชน หมายถึง พื้นที่ป่าไม้ที่ได้รับการจัดการโดยกระบวนการมีส่วนร่วมจากประชาชน และองค์กรชุมชน ทั้ง ทางตรงและทางอ้อม ตามความเชื่อและวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน เป็นป่าที่ประชาชนเข้าไปใช้สอยตามวิถีชีวิตของคนทุกคนในชุมชนนั้น ทั้งเรื่องการทำมาหากิน ระบบครอบครัวเครือญาติ ประเพณีความเชื่อ อำนาจและกฎระเบียบในชุมชน ป่าชุมชนจึงมีหลาย รูปแบบ ขึ้นอยู่กับลักษณะภูมินิเวศ และวัฒนธรรม ประเพณีของชุมชนในท้องถิ่น

ป่าพรุ คือ ป่าที่มีพื้นที่ลุ่มน้ำขังดินเป็นหล่มเลนและมีซากอินทรีย์วัตถุทับถมทำให้ดินยุบลงตัวได้ง่าย พืชที่ขึ้นใน ป่าพรุจึงมีการพัฒนาและมีความหลากหลาย ส่วนสัตว์ชนิดต่าง ๆ ก็ต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม ป่า พรุเป็นป่าที่มีลักษณะเด่นแตกต่างไปจากป่าอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นสภาพป่าขึ้นอยู่ลักษณะของดิน หรือองค์ประกอบ

ต่าง ๆ ถ้าจะจำแนกประเภทของป่าพรุจะจัดได้ว่า ป่าพรุเป็นป่าในเขตร้อนประเภทไม่ผลัดใบเช่นเดียวกับป่าดง
ดิบชื้น แต่สภาพป่านั้นแตกต่างจากป่าประเภทอื่น ๆ โดยสิ้นเชิง

สารบัญ

บทที่	หน้า
๑. ความเป็นมา	๑
๒. ความหมายของเอกสารที่ดินที่ควรทราบ	๑
๓. เอกสารสิทธิในการครอบครองที่ดิน	๓
๔. ช่องว่างของกฎหมาย	๓
๕. สาเหตุของการบุกรุกทำลายป่าไม้	๖
๖. กรรมวิธีการบุกรุกทำลายป่าไม้	๗
๗. จนท.รัฐละเลยการปฏิบัติหน้าที่	๑๓
๘. กลุ่มผู้กระทำความผิด	๑๓
๙. ต้นตอปัญหา	๑๓
๑๐. ทำอย่างไรในการแก้ไขปัญหา	๑๓
๑๑. แนวทางการดำเนินการต่อผู้บุกรุก	๑๓
๑๒. สาระสำคัญ พ.ร.บ.เลื่อยโซ่ยนต์	๑๔
๑๓. มติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับป่าชายเลน	๑๖
๑๔. อำนาจฝ่ายทหาร	๑๖
๑๕. แนวทางการปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับป่าไม้ ของ จนท.ทหารเรือ	๑๘
๑๖. ข้อเสนอแนะ	๑๙
๑๗. ผนวก ก. แผนที่แสดงพื้นที่ป่าไม้และเขตป่าสงวนแห่งชาติ จ.จันทบุรี	๒๒
๑๘. ผนวก ข. แผนที่แสดงพื้นที่ป่าไม้และเขตป่าสงวนแห่งชาติ จ.ตราด	๒๓
๑๙. ผนวก ค. คำจำกัดความ	๒๕

คำนำ

ศูนย์ปฏิบัติการพิเศษที่ ๖๑ มีภารกิจในการปฏิบัติงานด้านการข่าวและการปฏิบัติการจิตวิทยาในพื้นที่ จ.จันทบุรี และ จ.ตราด สนับสนุนเจ้าหน้าที่ฝ่ายบ้านเมืองในการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายที่เป็นภัยต่อความมั่นคง ปฏิบัติงานรักษาความมั่นคงภายในพื้นที่รับผิดชอบ ด้วยการขจัดเงื่อนไขที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงภายใน งานพัฒนาการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขและสนับสนุนงานพัฒนาเพื่อความมั่นคง โดยงานการรักษาความมั่นคงที่สำคัญกิจหนึ่ง คือ การดูแลรักษาป่าไม้ตามพระราชเสาวนีย์ของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ ฯ พระบรมราชินีนาถ ที่ว่า “ขอให้ทหารช่วยดูแลเรื่องป่าไม้และน้ำ โดยเฉพาะพื้นที่ป่ารอยต่อ ๕ จังหวัด และป่าเขาใหญ่ ขอให้ทหารและกรมป่าไม้ รวมทั้งส่วนราชการอื่น ๆ ปลูกฝังแนวคิดให้กับประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ อยู่ร่วมกับป่าอย่างพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน โดยไม่เข้าไปรบกวนป่า ตลอดจนพัฒนาอาชีพให้กับประชาชนให้มีรายได้เพิ่มขึ้นด้วย” ซึ่งการดำเนินงานตามภารกิจในการดูแลรักษาป่าไม้ เป็นการปฏิบัติการของหน่วยทหาร ตามบันทึกข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ระหว่าง กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ กองทัพบก พุทธศักราช ๒๕๕๑

การจัดทำเอกสาร “การป้องกันการบ่อนทำลายป่าไม้ในเขตรับผิดชอบของ กปช.จต.” เป็นการจัดการความรู้โดยการรวบรวมองค์ความรู้จากประสบการณ์ การทำงานของบุคลากร ศปศ.๖๑ ผ่านการประชุม แลกเปลี่ยนความคิดเห็นจนได้ข้อยุติ เป็นเอกสาร สามารถนำไปถ่ายทอดให้กับบุคลากรของ ศปศ.๖๑ ในผลัดต่อ ๆ ไปได้อย่างมีคุณค่า ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของงานดูแลรักษาป่าไม้ได้เป็นอย่างดี ช่วยให้งานบรรลุเป้าหมาย ๓ ประการ ได้แก่ บรรลุเป้าหมายของงาน บรรลุเป้าหมายการพัฒนาคน และบรรลุเป้าหมายการพัฒนองค์กร

คณะทำงานการจัดการความรู้ของ ศปศ.๖๑

๑. น.อ.วรพงษ์	ทองเรือง	หัวหน้าคณะทำงาน
๒. น.ท.ชาญ	แดงเกตุ	รองหัวหน้าคณะทำงาน
๓. น.ต.ปรีชา	เวชกามา	คณะทำงาน
๔. ร.อ.ขวัญ	ปิติแสง	คณะทำงาน
๕. ร.อ.พิทักษ์	มีไชย	คณะทำงาน
๖. ร.อ.สามารถ	เหมือนช้าง	คณะทำงาน
๗. ร.อ.สมชาย	เงินประถม	คณะทำงาน
๘. ร.ท.สมบุญ	ประคองศรี	คณะทำงาน
๙. ร.ท.บุญธรรม	ชูคลี	คณะทำงาน
๑๐. ร.ท.ประทีน	กาฬภักดี	คณะทำงาน
๑๑. ร.ท.สมยศ	แก้วนาง	คณะทำงาน
๑๒. พ.จ.อ.ปัญญาพร	ชาวเจริญ	เจ้าหน้าที่ประจำคณะทำงาน
๑๓. พ.จ.อ.พิศณุ	สายแวว	เจ้าหน้าที่ประจำคณะทำงาน
๑๔. จ.อ.ภควัฒน์	ผ่องภักต์	เจ้าหน้าที่ประจำคณะทำงาน
๑๕. จ.อ.ชาญณรงค์	เกิดแพร	เจ้าหน้าที่ประจำคณะทำงาน